июлиин 27.

...ай зохид гэрэй хэрэгсэлээр арад зоноо хангая

...тэ редакци! Һүүлэй үедэ ...нютагуудаар, илангаяа Се..., Тамча, Үбэр Зөөхэй гэхэ ...урин тосхонуудаар аятай ...найн шанартай мебель, бу...од, диван, үхибүүдэй оро ...усад зүйлнүүд хомор боло... Сэлэнгын аймпотребсоюз ...гшэнь нүхэр Павлов) ха...сельпонуудтаа иимэ үргэн ...эй эд бараа асаржа най...гүй, асархадаашье, хүн зо...жа байгаа эрилтые хүсэд ...гүй»,—гэжэ хүдөө бэшэг...ай редакцида мэдээсэнэ.

...байдал гансаханшье Сэлэн...агта бэшэ, мүн бусадшье ...аймагуудай хүдэлмэришэдэй ...болон һуурин газарнуудта ... байна. Энэ юун дээрэһээ ... гэхэдэ, Бурмонпромсоведэй ...илгын артельнүүд, аймa...и промкомбинадууд, Улан...ебельнэ фабрика болон бу...едприятинууд һүүлэй үедэ ...ндо хэрэгтэй аятай зохид ... бүтээн гаргаха түсэб даал...уудаа дүүргэнэгүй. Мүн эдэ ...иятинуудай гаргаһан продук...шанар заримдаа муу байдаг. ...имэһээ городтошье болон ...нютагуудай магазинуудташье ...охид түхэл шэнжэтэй, ша... һайн модоор, уран гоёор ...н шифоньер, буфет, комод, ...э болон бусад хэрэгсэлтэ ...уд хомор болоноһон ба хаа ...хадаашье, 'хобхоржо унаша...рэтэй, хатажа үмхиршэһэн ...тэй зүйлнүүд хэдэн жэлээр ...нуудай углуу булангуудта ...э байдаг.

...ельнэ фабрика болон аймa...хи промкомбинадууд үхибүү...о, коляска, бишыхан стол, ...удые тон үсөөнөөр үйлэдбэ... гаргана.

..., жэлэй үнгэрхэ бүри үнэр ...жаһуудаатай боложо байһан ...нитэ арад зон үнгэ бүриин ...ба, илангаяа эрхим шанар...үйлнүүдые элбэгээр абажа, ...араа гоёохо шэмэглэхые хү... Теэд энэ эрилтые хүсэд ...ээр хангахын тулада нютагай ...шленностиин болон олзобо... кооперациин хүтэлбэрилэг...нхаралаа багаар табина. Ми... нүхэр Пивоваров, Бурмон...оведэй түрүүлэгшэ нүхэр Ере... болон бусад харюусалгата ...уд харьяата предприятинуу...а хангалтагүйгөөр, хүдэлжэ ...а зохихо хэмжээ абанагүй. ...д зон тухай анхарал хадаа ... партиин эгээл дээдэ хуули ...нь мүн. Советскэ хүнүүдэй ...нүүдтэ хайша хэрэгээр, бү...гээр хандадаг баримтануудтай шууд тэмсэхэ ёһотойбди. Гү... түсэб даалгабаринуудые саг ... соонь дүүргэхын, продук...өөрынь үные химдаруулхын, ...үйлэдбэрилэн гаргаһан продук...циингаа шанарыень һайжаруулхын түлөө партийна, профсоюзна, комсомольско организацинууд өөһэдынгөө коллективүүдэй дунда ехэхэн хүдэлмэри ябуулха ёһотой. Зүгөөр Улан-Удын Серовой нэрэмжэтэ олзоборилгын артельдэ, мүн олохон промкомбинадуудта уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри һулаар табигданхай. Энээнэй эсэстэ уран бэрхэ дархашуул, эрдэмтэй шадамар мэргэжэлтэд элдэб зүйлнүүдые шэнэдхэн зохёохо, шэнээр, гоёон дархалха тухайгаа үнэтэ дурадхалнуудые үсөөн оруулна. Манай нютаг голнуудаар, илангаяа гол горхонуудай эрье шадар элдэб шугы бургааһан ургадаг гээшэ. Эдэ бургааһануудые матажа, элдэб түхэлэй, тон зохид стул, этажеркэнүүдые, үхибүүдэй һууха бишыхан стулнуудые, креслэнүүдые бүтээдэт болохо байгаа. Теэд энэ арга боломжо хэрэглэгдэнэгүй. Кяхтын, Сэлэнгын, Тарбагатайн болон бусад аймагуудай промкомбинадуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ мэтын нютагай эд баялигые дүүрэнээр хэрэглэжэ, иимэ шухала зүйлнүүдые элбэгээр гаргаха дүүрэн арга боломжотой. Гансал үүсхэл оролдолго ба эмхидхэхы шадабари хэрэгтэй. Заримдаа Зэдэ, Бургалтайн ба Закамен, Ториин колхознигууд аяар Улан-Удэ ерэжэ комод, буфет, шифоньер гэхэ мэтэ зүйлнүүдые худалдажа абаха баатай болодог. Теэд тэндэхи райсоюзууд болон промкомбинадууд арад зондо хэрэгтэй иимэ шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргахын орондо, миин лэ хооһон хөөрэлдөө яряа дэлгэжэ байдаг.

Нютагуудтахи партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдөөгэй ажалшадай мүнөөнэй эрилтые хүсэдөөр хангаха тушаа анхаралаа үшөөл багаар табина. Худалдаа наймаанай эмхинүүд болон промкомбинадуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ хэгдэнэгүй. Зарим аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр тэдэнэй хүдэлмэри тухай һонирходогшьегүй байна.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараанай шанарые һайжаруулгада хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабарие дээшэлүүлгэ, ажалай түрүүшүүлэй дүй дуршалые болон түрүү технологиие үргэнөөр нэбтэрүүлгэ шухала удхашанартай байна. Нютагай промышленностиин предприятинуудые олон янзын эд товар гаргадаг, тусхайта мэргэжэлтэй болгохо тушаа анхарал хандуулагдаха ёһотой.

БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерство, «Бурмонпромсовет», аймгүйсэдкомууд хадаа промкомбинадуудай, олзоборилгын артельнүүдэй хүдэлмэридэ шанга эрилтэ хэжэ, тэдэнэй хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха талаар эрид хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Казахстанайхид Сибириин таряашадай уряае дэмжэбэ

...МА-АТА. (ТАСС). Сибириин ... ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ...ндэ хабаадаһан хүнүүдэй ...гые Казахстанай колхозни... МТС болон совхозуудай хү...рилэгшэд халуунаар дэмжэнэ. ... миллиард пүүдһээ бага бэшэ ... гүрэндөө тушаахын түлөө ...сэе гэһэн сибириинхидэй ... мүнөө комбайнернууд, трак...тнууд, поли дээрэхи тогуудай ...мэрилэгшэд, шофёрнууд, ур... хуряалсахаяа городһоо ерэ...үнүүд зүбшэн хэлсэжэ байна.

Алма-Атинска областиин «Аксенгерский» гэжэ таряанай совхозой директор М. Ш. Меерович ТАСС-эй корреспондентдэ иигэжэ хөөрөө:

—Шэнэ газар ашаглаха хэрэгтэ Казахстанай ехэ амжалта туйлаһаниие сибириинхид өөһэдынгөө Хандалга соо тэмдэглэбэ гэжэ манай коллективэйхид хэлсэнэ. Республикымнай таряашад нэгэ миллиард 400 миллион пүүд таряа хуряан абажа, зургаадахи табанжэлэй һүүлшын жэлдэ дүүргэгдэхэ гэжэ хараалагдаһан даалгабариие бэелүүлхэ гэһэн уялга абаба.

Москва. Красносельская улица. ТАСС-эй фотохронико.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Һурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 177 (8084) | 1956 оной июлиин 28, суббото | Сэн 20 мүнгэн

Ургаса хуряалгада профсоюзна организацинуудай хабаадалсалга тухай

ВЦСПС-эй Президиум 1956 оной ургаса хуряалгада профсоюзна организацинуудай хабаадалсалга тухай тогтоол гаргаа. МТС-үүдэй, совхозуудай, туһалбариин ажахынуудай хүдэлмэришэнэй комитедүүд Ставропольско хизаарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй жэшээгээр ургасаяа хаһа саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө, таряагаа амяарлан хуряаха арга үргэнөөр хэрэглэхын түлөө, хүдөө ажахын бусад хүдэлмэреэр социалистическэ мүрысөө эмхидхэн дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Хуряалгын үе соо мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта үдэр бүри сотсолон гаргажа, түрүүшүүлдэ дамжуулгын вымпел, улаан тугуудые барюулха, эрхим трактористнууд, комбайнернууд, шофёрнууд болон бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ ургаса хуряалгын үедэ эрхимээр ажаллаһанайнь түлөө шагнал олтохо, хүндэлэлэй грамотануудые барюулха, үнэтэ бэлэгүүдые ба мүнгэн шан үгэхыень профсоюзна организацинуудта һанамжалан дурадхаба.

Хүдөө ажахын шухала захилнуудые болзорһоонь урид дүүргүүлхэ, орооһо таряа, овощь хадагалха газарнуудые бариха хүдэлмэри түргэдхэхэ, шэнэ ургасын таряан ба овощиие таһалгаряагүй зөөлгэхэ, полевой стануудтахи ажалай эмхидхэлые һайжаруулха ябадал хангахыень профсоюзай комитедүүдтэ даалгагдаа.

ВЦСПС-эй Президиум ургаса хуряажа байһан хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай хангагдасые, эдеэ хоолойнь ямараар эмхидхэгдэһые олониитын зүгһөө үдэр бүри хинан шалгажа байха ябадал хангахыень хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй, албахаагшадай профсоюзай ЦК-е уялгалаа.

„В. И. Ленин тухай дурасхалай" суглуулбари

«Владимир Ильич Ленин тухай дурасхалай» суглуулбариин түрүүшын хубинь КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институт Госполитиздат хоёроор бэлэдхэгдэжэ, хэблэгдэн гараа.

В. И. Ленин тухайда Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, Советскэ гүрэнэй элитэ ехэ ажалябуулагшадай, В. И. Ленинэй соратнигууд болон шабинарай, тэрэнэй түрэл хүнүүдэй, Лениниие бэеэрээ хараһан партиин үнинэй гэшүүдэй, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ажал-ябуулагшадай, Владимир Ильич Ленинтэй уулзаһан ба тэрэнэй үгэ хэлэхые дуулаһан хүдэлмэришэд болон таряашадай дурасхалнууд тус суглуулбари соо оруулагдаа. Эдэ дурасхалнууд имагта шухала удхатай.

Суглуулбариин түрүүшын хубинь гол түлэбтөө Агуусхэ Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ В. И. Ленинэй хэһэн ажал хэрэг ба ажаябадалые харууланхай. Энээн дотор В. И. Ленинэй түрэл хүнүүдэй — А. И. Ульянова-Елизаровагай, Д. И. Ульяновай, М. И. Ульяноватай, Н. К. Крупскаягай дурасхалнууд; И. В. Бабушкинай, В. А. Шелгуновой, Г. М. Кржижановскиин, К. Е. Ворошиловай, В. М. Молотовой, О. Б. ба П. Н. Лепешинскинэрэй, П. С. Бовровскаягай, Е. Д. Стасовагай, Е. М. Ярославскиин, В. Коларовой, Я. С. Ганецкиин, Г. К. Орджоникидзын, В. Д. Бонч-Бруевичын, А. В. Луначарскиин, бусадай дурасхалнууд ороно.

Суглуулбари соо ороһон дурасхалнууд хадаа бүхы дэлхэйн ажалшадта тон хүндэтэй инаг В. И. Ленинэй ажаябадал ба ажал-ябуулгые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн шудалхадань советскэ уншагшадта туһалха. (ТАСС).

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Нёдондо жэлэйхиһээ нэгэ хахад дахин дээшээ ургаса гараа

ФРУНЗЕ. (ТАСС). Фрунзенска областиин Кагановическа, Калининска ба Панфиловска районуудай хүдөө ажахын артельнүүд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө үнтэрэгшэ жэлэйхиһээ һара урид дүүргэЭ.

Мүнөө комбайнаар хуряалга түлэг дундаа ябажа байнхай. Таряалангайнь ургаса хаа хаанагүй нёдондо жэлэйхиһээ нэгэн хахад—хоёр дахин дээшээ.

Гүрэндөө орооһо таряа тушаажа эхилбэ

САРАНСК. Мордовиин колхозуудай таряалангай ургасые хуряалга түлэг дундаа байна. Хэдэн зуугаад жатка ба ондоошье машинанууд хүдэлмэрилнэ. Ургасаяа хаһа саг сооһоонь хуряаха техникын дуталдаһан газарнуудта хэдэн мянган колхознигууд серпээр хадахаяа гаранхай. Гэхэ зуура үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеэр республикын колхозууд таряагаа хуряажа эхилээдүй байһан юм.

Олохон колхозууд гүрэндэ таряа тушаажа эхилэнхэй.

(ТАСС).

„Свердловскуголь" комбинат долоон һарынгаа түсэб дүүргээ

СВЕРДЛОВСК. (ТАСС). Уралай нүүрһэшэд шахтёрой һайндэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаханьь. «Свердловскуголь» комбинат 7 һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид мүнөөдэр (июлиин 24-дэ) дүүргээ. Ажалайнь бүтээсэ нэгэ жэлэй турша соо 16,3 процент нэмэһэн байна. Нүүрһэнэй өөрынь үные түсэбһөө гадуур химдаруулжа 8.595 мянган түхэриг алмаа.

Селёдко олоор бариба

БЕЛОМОРСК. (Карельскэ АССР). Сагаан далайда загаһа барилга дүүрэЭ. Эрье шадарай гурбан районой колхознигууд, гүрэнэй зүгһөө загаһа баридаг бригаданууд селёдко барилгаяа нилээд ехээр (хэдэ дахин) нэмээгээ.

Загаһанай комбинадай тушаан абадаг пунктнуудта 8 мянган центнер шахуу загаһан тушаагдаа. Иимэ ехээр загаһа бариһан ушар хэдэн жэлэй турша соо үзэгдөөгүй юм.

(ТАСС).

СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэрэй хүндэлэлдэ

Июлиин 29—СССР-эй Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэр. Энэ һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулан городуud, тосхонууд, сэрэгэй округуудта, дайшалхы кораблнууд дээрэ ороной флодой алдарта түүхэ тухай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ советскэ морягреудай гаргаһан мүнхэ габьяанууд тухай элидхэлнүүд, лекцинүүд хэгдэнэ.

Москвагай олохон предприятинуудта: Лихачевой нэрэмжэтэ автомобильна заводто, Кировэй нэрэмжэтэ, «Динамо», Войковой нэрэмжэтэ шэрэм шудхалгын, «Серп и Молот», Кагановичын нэрэмжэтэ подшипник бүтээдэг гүрэнэй нэгэдэхи ба бусад заводуудта элидхэлнүүд, хөөрэлдөөнүүд болоо.

Флодууд, флотилинуудта, республиканууд, хизаарнууд, областьнууд болон городуудта тамаралгын, уһа руу дэбхэрэлгын, далбага хэрэглэжэ ба һэльбэдэжэ һорилгын, канат таталгын тугуудаар тэмдэг үгэлгын мүрысөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Анхан корабль бүтээдэг болоһон ба тэрэниие хүгжөөһэн ябадалда, далайгаар тамарһан ороной гайхамшаг хүнүүдтэ, советскэ сэрэгэй моряргуудай ажабайдал болон һуралсалда зорюулагдаһан номуудай выставкэ Культурын байшангууд, ордонгууд соо, клубууд ба библиотекэнүүд дотор эмхидхэгдэнэ. (ТАСС).

Казахска ССР. Павлодарска алюминиевэ завод барихын тулада ерэһэн залуушуулда байрын типовой гэрнүүдые бодхооно. Нүүжэ ерэгшэдтэ 57 гэр баригдаа.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуушуул тосхоноо болбосон түхэлтэй болгожо байна.
ТАСС-эй фотохронико.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ДОСКА

БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын зууршалгаар, гүрэндэ нооһо уялгата ёһоор тушааха ба худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн доро дурсагдагша аймагууд республикын Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ:

Байкало-Кударын (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Д. В. Кочетов, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр В. А. Мезенин).

Закаменай (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Д. Ц. Ринчино, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Д. Гомбоев).

Хэжэнгын (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр А. А. Балханов, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ц. Н. Цыренжапов).

Курумканай (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Д. Т. Раднаев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Б. Гармаев).

Сэлэнгын (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Д. Ц. Баирбиликтуев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр В. И. Титов).

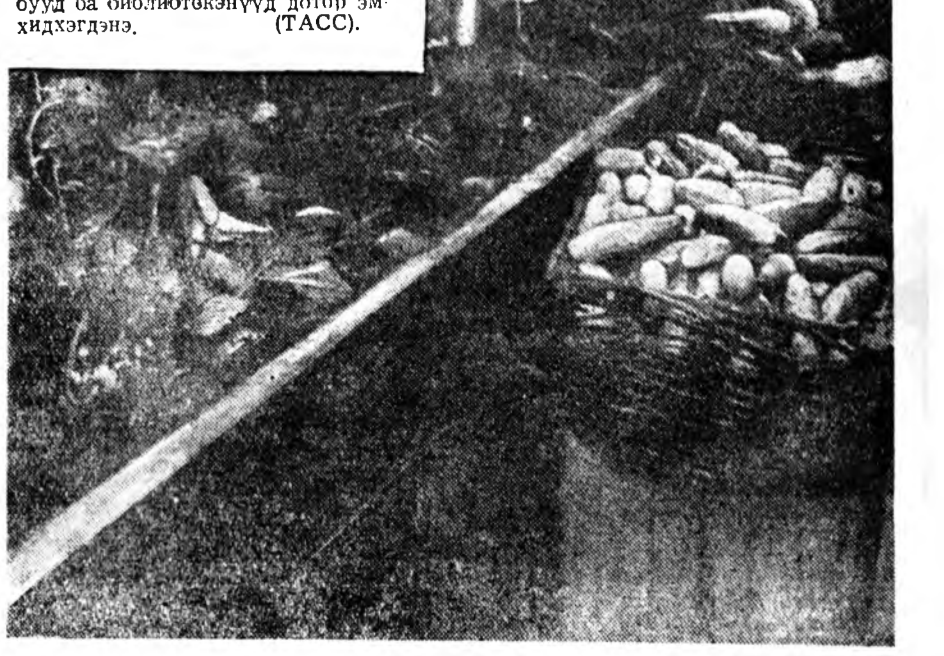
Хориин (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр И. А. Игнатьев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Рудаков).

Республикын колхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай 1956 оной июлиин 25-най мэдээн

Аймагууд	Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ (түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)	силос даралга (центнерээр)	Үбһэ сабшалга (түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)	Үбһэ һүрилэлгэ (гектараар)
Прибайкальска	238,2	2010	29,7	930
Түнхэнэй	170,0	1002	25,2	3629
Кабанскын	164,8	2000	31,6	1113
Б-Кударын	80,4	1200	12,8	567
Тарбагатайн	60,4	—	6,4	126
Мухаршэбэрэй	58,6	300	4,0	76
Бичурын	54,2	1420	9,3	112
Курумканай	35,2	—	10,1	1766
Кударын	30,6	3990	4,0	—
Закаменай	28,8	6180	11,4	725
Иволгын	19,9	5240	7,9	337
Заиграйн	19,2	630	10,2	500
Сэлэнгын	17,7	—	1,9	—
Ториин	16,0	5500	7,4	—
Баргажанай	14,6	—	20,1	3408
Кяхтын	7,0	—	1,5	—
Хэжэнгын	3,8	300	5,6	—
Яруунын	1,0	—	2,6	—
Хориин	0,5	—	10,5	81
Зэдын	—	4540	—	—

ВЛКСМ-эй Центральна Комитедтэ

Донбассай нүүрһэнэй шахтануудые хүдэлмэришэдөөр хангаха ябадал нүүрһэ малтан абалгаяа улам ехэ болгохын тула тон шухала байна гэжэ тоолоод, ВЛКСМ-эй ЦК Донбассай нүүрһэнэй шахтануудта хүдэлмэрилхынь тула 45 мянган комсомолецууд ба залуушуулые шэлэн абажа эльгээхэ тухай тогтоол гаргаба. Залуушуулые шэлэжэ эльгээхэ хүдэлмэри энэ оной сентябриин 15 хүрэтэр дүүргэгдэхэ ёһотой юм.

Холын хойто Норильскэ совхозой теплицэнүүдтэ бүхэли жэл соо овощь ургуулагдана. Мангирһай, үгэрсын, помидорой ургаса эндэ май һара соо хуряажа абтадаг.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: овощь ургуулгын мастер А. Ф. Морозова үгэрсэ хуряажа байна.

Манай түрүүшүүл

Овощь ургуулагша М. З. Плюснина

Мария Захаровна Плюснина Зэдын аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой овощь ургуулдаг бригадын бригадираар 15 жэл соо хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Плюснина нёдондо, мүн мүнөө жэлдэшье Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаа.

Мүнөө жэлдэ эртын үгэрсэ шэнэ аргаар—теплицэгүйгөөр ургуулжа, май һара соо 120 килограмм хүряаһан байна. Түрүүн горшоогхонууд соо рассада ургуулаад, тэрэнээ мартын 23-да 40 раматай парнигта һуулгаһан юм. Энэ аргаар эртын үгэрсэ ургуулхада, ажалайнь гаргаша нилээд бага болоо. Ерэхэ жэлдэ бригадынхид 200 раматай парнигта эртын үгэрсэ ургуулжа, бүри ехэ ургаса абахын түлөө тэмсэжэ эхилэнхэй.

А. Мантаев.

Агитаторай хөөрөөн

Ефим Тимофеевич Питерский Ториин аймагай Улекчинэй дунда һургуулида гушаад жэл соо багшаар ажаллаха зуураа нютагай хүн зониие бага ехэтэй бултыень һайн мэдэдэг болонхой. Үнинэй багша сүлөөтэй сагтаа Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой бригада, фермэнүүдээр ябажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсадаг, колхозниг уудтай хөөрэлдэжэ, ойлгоогүй, мэдээгүй юумэндэнь харюу үгэдэг юм. Иигэжэ тэрэ колхозниг уудай дунда ехэ хүндэтэй болоһон байна.

Ефим Тимофеевич агитаторай уялгые ехэ хүндэтэй дээрэ тоолодог. Парти, правительствын политикые хүн зондо тайлбарилан ойлгуулха гээшэ хүндэтэй хэрэг байһан тула дань бүхы оролдолгоёо гаргадаг байна.

Ефим Тимофеевич һаяшаг һаалишан Б. Дондоковагай ажалладаг гүүртэдэ ошоод, тэндэхи малшадта СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин материалнуудаар хөөрэлдөө хэжэ, Гүрэнэй пенси тухай хуулиие малшадта ойлгуулаа. Агитаторай хөөрөөн малшадые ехэ һонирхуулаа. Тэдэнэр пенси тухай хуулине парти, правительствын зүгһөө ажалшад тушаа эсэгэ ёһоной анхарал оролдолгын гэршэ мүн гэжэ мэдүүлбэ. Малшад энэ хуули тухай хэлсэхэдээ ажалдаа бии байһан дутагдалнуудые усадхажа, һү, мяха, тоһо гүрэндөө улам ехээр үгэхэ аргаяа саашадаашье шударгыгаар хэрэглэхэбди гэбэд.

С. Табдаев.

ВСХВ-дэ хабаадаха болгошод тухай

Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкын Главна комитет Азербайджанска ССР-ые, Сталинградска, Каменска, Читын, Ростовско областьнуудые, Адыгейскэ автономно областиие 1956 оной выставкэдэ хабаадаха эрхэтэй болгон баталба.

Азербайджанска ССР-эй колхозуудаар үнгэрэгшэ жэлдэ һү, ноохо, үндэгэ абалга нилээд ехээр нэмэһэн байна. Энэ үе соо сайн нябшаһа ургуулжа абалгые үнгэрэгшэ хоёр жэлэй турша соохи дундуур ургасатай жэшэбэл, 37 процентээр нэмэһэн байна. ВСХВ-дэ хабаадагшадай туйлалтануудые тайлбарилан харуулха, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хүдэлмэри энэ республикада һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Сталинградска область 1955 ондо орооһо таряа ургуулжа абалгаяа үнгэрэгшэ хоёр жэлэйхиһээ 2,8 дахин ехэ болгоһоной түлөө выставкэдэ хабаадаха эрхэтэй болоо.

Каменска областьда орооһо таряа ургуулжа абалгые 1953—1954 онуудай дундуур ургасатай жэшэбэл: колхозуудтань—171 процент, совхозуудтань—199 процент нэмэһэн байна. Энэ үе соо наран сэсэг ургуулга: колхозуудтань—3,4 дахин, совхозуудтань—3,8 дахин нэмээ.

Читын областьда хонидой тоо, нооһо хайшалан абалга нилээд ехээр нэмээгдэһэн байха юм.

Ростовско областиин хүдөө ажахын артельнүүд нёдондо жэлдэ һү һаалгаяа (үнгэрэгшэ хоёр жэлэй турша соохи дундуур һаалитай жэшэбэл) 54 процентээр ехэ болгоһон байгаа. Областиин колхозуудта ноохо хайшалан абалгань һүүлэй жэлдэ 30 процент нэмээгдээ.

Адыгейскэ автономно областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд кукуруза тарижа ургуулха талаар ехэхэн амжалта туйлаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ 26.726 гектар газарай га бүриһөө дунда жэшээгээр 23,1 центнер кукурузын таряа ургуулжа абаһан байна.

(ТАСС).

Улаан туг абаба

Хориин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишад, мал адуулагшад зунай һарануудта һү һаалгые нилээд дээшэлүүлээ.

Колхозой МТФ-е даагша нүхэр Цыденов фермын үдэрэй гуримые болон тоо бүридхэлые зүбөөр эмхидхэнэ. Илангаяа фермые даагша мал адуулагшадай ажал хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулдаг юм. Мүнөө мал адуулагшад үнеэдээ ногоогоор, уһаар элбэг бэлшээринүүдтэ садатарнь адуулжа, һү һаалтые хэдэ дахин дээшэлүүлхые эрмэлзэнэ.

Колхозуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз һү һаалгаар июнь һарада түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй айкомой, аймгүйсэдкомой Улаан туг абаба,

Б. Цыремпилов.

Гэгээрэлэй министерстводэ нэгэ асуудал

«Бэлэдхэлэй класс хэрэгтэй гү?» гэһэн гаршагтай, Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай бурят-монгол хэлэ ба литературын кабинедые даагша Б. Батоевай статья энэ оной майн 25-да манай газетын хуудаһанда толилогдоһон юм.

Бурят үхибүүдые ород хэлэндэ һайнаар һургаха зорилготойгоор 1947 ондо бэлэдхэлэй класс эмхидхэгдээ һэн. Тиин хүдөөгэй бурят үхибүүд эхин һургуулиин программые 4 жэлэй орондо 5 жэл соо гараха болоо бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо аяар 9 жэлэй үнгэрбэшье, тиимэ классай бурят үхибүүдтэ хэр туһатайнь үшөөл мэдэгдэнэгүй гэжэ нүхэр Батоевай статья соо хэлэгдэнэ.

Бэлэдхэлэй класс тухай асуудалые тон шухалада тоолоод, манай «Б.-М. үнэн» газетын редакци энэ асуудалые үргэнөөр зүбшэн хэлсүүлхэ гэжэ шиидэһэн юм. Багшанар, арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, үхибүүдэй түрэлхид болон бусад юун гэжэ һанаһанаа сэхэ руунь редакцида бэшэһэн байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө бэшэгүүд соо гол түлэб: 1) бэлэдхэлэй классай программа болон һуралсалай түсэбэй тон хангалтагүй байһан тухай; 2) олон классуудта, тэрэ тоодо бэлэдхэлэй класста, хүдөөгэй багшанарай заахадань дайралдадаг бэрхэшээлнүүд тухай; 3) бэлэдхэлэй классайхидай һуралсалдаа хайша хэрэгээр хандадаг зарим ушар тухай асуудалнуудта тогтожо дэлгэрэнгыгээр бэшэһэн байха юм. Бага-комплектнэ һургуулинуудта, тэрэшэлэн бэлэдхэлэй классуудта заадаг багшанарта Гэгээрэлэй министерствын зүгһөө туһа хүргэдэггүй байһан тухай, үхибүүдээ бэлэдхэлэй класста нэгэ жэл үлүү һургаха ябадал түрэлхидтэнь, илангаяа олон хүүгэдтэй айлнуудта, гарзатайшаг байдаг тухай мүн лэ хэлэгдэнэ.

Бэлэдхэлэй классай программа анханда бодомжогүйгөөр зохёогдоһон байгаа. Бурят һургуулиин 1-дэхи класста үзэгдэхэ программа хоёр класста (бэлэдхэлэй ба 1-дэхи классуудта) хубаажархигданхай. Бэлэдхэлэй классай тоо бодолгын программые абажа үзэбэл иимэ байна: һуралсалай жэлэй туршада тоо бодолгоор 99 урок болоно, Гэхэ зуура, бэлэдхэлэй класста һурадаг үхибүүд миин хорин соо нэмэлтэ хороолго хоёрые хэжэ, сагаа үнгэргэдэг. Энэ классайхид үсхэбэрилгэ хубаалгые огто үзэдэггүй. Тиин гэһээ, һургуулида бүри ороодүй үхибүүд өхэнхидээ хорин соо, заримдаа энээнһээшье дээшэ тоо мэдэхэ байдаг бшуу.

Бэлэдхэлэй класста үзэхэ ород хэлэнэйшье программа таарууг үйгөөр табигдаһан байна. Тэрээниие зохёоходоо һүүлшын 10—20 жэлэй туршада манай орон дотор, тэрэ тоодо Бурят-Монголой хүдөө нютагуудаар болоһон гайхамшагта ехэ хубилалтануудые хараада абангүй гаршаһан байха юм. Хүдөө нютагуудтахи хүн зоной соёл болбосорол, ажаһуудал нилээд дээшэлээ.

Мүнөө олон колхозууд томодхогдоод, ород, бурят ба бусадшье айлнууд хамта гү, али зэргэлжэ ажаһуудаг болоо ха юм. Үхибүүдынь сугтаа наадаһаар бэеэ хүсэнэ. Һургуулида ороодүй үхибүүдые хүмүүжүүлхэ эмхи зургаанууд (ясли, сад ба бусад) хүдөө тосхонуудаар олон болоо. Тэдэ эмхи зургаануудта бурят үхибүүд байхадаа ород хэлэ зарим тэды шудалжа эхилдэг. Мүнөө залуу түрэлхидэй олониинь ород хэлэ мэдэдэг болонхой. Тэдэнэр үхибүүдээ гэрэй, ажабайдалай хабаатай ород үгэнүүдтэй танилсуулна. Тэрээнһээ гадна, хаа хаанагүй оньһото машинанууд, радио, кино, электричество гэхэ мэтэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, хүдөө тосхонууд болбосон түхэлтэй боложо, колхозниг уудай, бүхы ажалшадай байдал ехээр һайжараа ха юм. Энэ ушар үхибүүдэй бүри бага балшар наһанһаа эхилжэ хүгжэлтэдэнь горьтойхон нүлөө үзүүлдэг бшуу. Бэлэдхэлэй классай программа зохёогшод «папа, мама, стол, стул, лампа, бутылка, трактор, машина» гэхэ мэтэ үгэнүүдые бурят үхибүүд мэдэхэгүй юм гэжэ үнэхөөрөө һанаа гээшэ гү? Бэлэдхэлэй класста иимэл үгэнүүдые «шудалдаг» бэшэ аал!

Түрэлхи хэлэнэй программашье һурагшадай үзэхэдэ таарууг үй байна. Үхибүүд бэлэдхэлэй класста үзэһэн олохон юумэеэ 1-дэхи класста дабтаха баатай болодог. Эдэ классуудта үзэгдэдэг номуудшье ехэ дутагдалтай. Жэшээлхэдэ, бэлэдхэлэй классай түрэлхи хэлэнэй ном соо удхаараа, хэлээрээ, хэмжээгээрээ 1-дэхи классай түрэлхи хэлэнэй ном соохи мэдүүлэлнүүдһээ холо хүндэ, орёо мэдүүлэлнүүд дайралдана.

Гадна, олон түрэлхид бэлэдхэлэй класста үхибүүдээ үгэхэ дурагүй байдаг. Энээн тухай манай редакцида эльгээһэн бэшэгүүд соогоо Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд К. Доржиев, Ч. Батуев, Ч. Цыренов болон бусад, партийна һургуулиин һурагшад Г. Цыреторов, Г. Дагбаев, Ториин аймагай «Заветы Ильича» колхозой гэшүүн Ц. Банзаракцаев, Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүн Ж. Жанчипов ба бусад олон нүхэд бэшэнэ. Зарим газарта долоо наһа гүйсэһэн бурят үхибүүд бэлэдхэлэй класста оруулагдангүй, 1-дэхи класста сэхэ абтадаг байна. Энэ ушар юун дээрэһээ болоһые олохон түрэлхид ойлгожо ядана, Мүн тэдэнэр үхибүүдээ эхин һургуулида нэгэ жэл үлүү һургахадамнай, илангаяа олон хүүгэдтэй бүлэнэртэ, тиимэшье бэлэхэн бэшэ байна гэжэ тэмдэглэнэ. Түрэлхидэй зүгһөө гарадаг иимэ һанамжануудые ойндоо оруулангүй байжа болохогүй.

Бэлэдхэлэй класс тухай зүбшэн хэлсэлгэдэ багшанар, методистнууд, һургуулинуудай директорнүүд, аймагай арадай гэгээрэлэй таһагуудые даагшанар тон эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Бэлэдхэлэй классые үүргэеэ дүүргэдэггүй класс гээшэ гэжэ тэдэнэр нэгэн дуугаар шахуу тоолоно. Һургуулидахи һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанар тэндэ хүдэлмэрилдэг багшанарай эдэбхи хэшээлһээ, шадабари мэргэжэлһээ дулдыдадаг байһые нэн түрүүн тон зүбөөр тэмдэглэхэ зуураа, тэдэнэр бэлэдхэлэй классай һуралсалай түсэб болон программые эрид шангаар шүүмжэлээ.

Агын национальна округой Үрөөнэйн эхин һургуулиин багша Д. Бодиев бэлэдхэлэй классай һуралсалай түсэбые шүүмжэлэн, иигэжэ бэшэнэ: «Һуралсалай жэлэй түрүүшын хахад соо бурят-монгол хэлэ үзэлгэдэ 12 час үгтэһэн аад, ород хэлэндэ миин 6 час хараалагдаһан байха юм. Теэд бэлэдхэлэй класс гээшэмнай үхибүүдые ород хэлэндэ һургаха гэһэн гол зорилготой бэшэ аал? Тиимэһээ энэ зорилго түсэб зохёохо үедэ огто мартагдашаһан шэнги болоно. Гадна, энэ класста миин хоёрдохи четвертьһээ ород хэлэ үзэжэ захална. Һуралсалай жэлэй түрүүшын үдэрһөө ород хэлэн юундэ заагдадаггүйб, ойлгогдосогүй байна. Бэлэдхэлэй класста нэгэдэхи четвертьдэ үдэрэй 3 урок хэдэг байнабди. Гэхэ зуура тоо бодолгодо бүхы жэл соо неделиин миин 3 час үгтэнэ. Энэнь тон таарамжагүй юм. «Хэрбээ һуралсалай иимэ түсэбтэй саашадаа байха болоо һаа, бэлэдхэлэй класс оройдоошье хэрэггүй».

Закаменай аймагай Дабаатайн эхин һургуулиин багша С. Цыренов, Яруунын аймагай Эгэтын эхин һургуулиин багша Д. Ширабон, Иволгын аймагай педагогическа кабинедые даагша Ш. Тубчинов, Хэжэнгын аймагай арадай гэгээрэлэй таһагай инспектор Б. Дашидондоков болон бусад нүхэдүүд бэлэдхэлэй классай һуралсалай түсэб, программа тушаа хэдэн олон ажаглалта хэхэтээ хамта, һуралсалые һайжаруулха хэрэгтэ бэлэдхэлэй класс ехэшье туһа хүргэнэгүй гэжэ заана.

Кударын аймагай Улзытын эхин һургуулиин багша Ш. Ломбоцыренов тэрэ һургуулиин дүй дүршэлые үндэһэ болгон иимэ ажаглалта хэнэ. Бэлэдхэлэй класс эмхидхэгдэжэ, хүдөөгэй һургуулинуудта классууд искусственнаар олон болгогдоһон байна. Энэнь багшанарай хүдэлмэриие хүндэ болгоод, һуралсалай хүмүүжүүлгын хэрэгтэ муугаар нүлөөлнэ.

Закаменай аймагай Цагаан-Мориной эхин һургуулиин багша Л. Чимитов, Закаменай аймагай Дабаатайн эхин һургуулиин багша С. Цыренов ба бусад эхин классуудта, тэрэ тоодо бэлэдхэлэй класста заадаг багшанарай ямар бэрхэшээлнүүдтэй дайралдадаг тухай дэлгэрэнгыгээр бэшээ. Ганса багшын гурбан класста нэгэн доро заадаг дээрэһээнь, һургуулида түрүүшынхеэ ороһон долоо наһатай үхибүүд урогой үедэ багшынгаа даалгабари дутуу ядуу дүүргэжэрхёод, ехэнхи сагаа өөһэдын дураар, энэ тэрэ юумэ хэжэ үнгэргэхөөр забдадаг байна. Юундэб гэхэдэ багшань урогой 45 минутын ехэдээл һаа, 15 минута соо бэлэдхэлэй класста анхаралаа хандуул... һэн саг соо үхибүүд «өөрын... сал» хэхэ ушартай болодог.

Бэлэдхэлэй класс тухай ... дээ, нэгэ ушарые заабол ... абаха хэрэгтэй. Юуб гэхэд... классые анха түрүүн эмхид... дэ хүдөөгэй һургуулинуудаар... дэг багшанарай дунда пед... ска түгэс эрдэмтэй, дүршэл... нүүд үсөөн байһан юм. Багш... хай мэргэжэлгүй хүнүүд тэн... роо ажалладаг байгаа. Т... бурят эхин һургуулинуудта ... лэ заалга тон хангалтагүйгө... лагдадаг һэн. Тэрэ үедэ бэл... класста һурахадань, мүн ор... тусхай багшада заалгахад... рагшадта яһала туһатай ... бшуу.

Харин мүнөө хүдөөгэй эх... гуулинуудта педагогическа ... тэй багшанар хаа-хаанагүй ... мэрилнэ. Тэдэнэр һуралсал... гые һайнаар ябуулха дүүрэ... боломжотой. Тиимэ болох... бэлэдхэлэй класс энэ тал... харагдажа үзэгдэхэ зэргэтэй.

Бэлэдхэлэй класс тухай ... лаар редакцида ерэһэн олон ... бэшэгүүдэй дунда тиимэ кл... рэгтэй гэһэн миин 3 бэшэг ... дэнэй тоодо Курумканай ... арадай гэгээрэлэй таһагые ... Н. Нехуров, Яруунын аймаг... дэргын дунда һургуулиин д... Ц. Номтоев, Яруунын ... Исингын эхин һургуулиин ... Д. Эрдынеев гэгшэд бэшэһэ... Теэд тэдэнэрэйшье, статьяну... бурят һургуулиин программа... жэлдэгдэнэ. Жэшээнь, «һүүлэй ... жэлэй туршада БМАССР-эй ... рэлэй министерство һура... программые аяар дүрбэ да... билгаһан, һэлгэһэн байха ю... томол программа гэжэ ба... Энэ ушар һургуулинуудай х... ридэ муугаар нүлөөлнэ», гэ... хэр Нехуров бэшэнэ. Бурят ... һургуулинуудта, долоон жэл... дунда һургуулинуудта түрэл... лэ заалгаар Гэгээрэлэй мин... во багшанарта һайн туһа... үзүүлнэгүй гэжэ нүхэр Н... тэмдэглээд, иигэжэ бэшэнэ: «... хэлэй класс... тухайда минпр... дорхой заабари үгэдэггүй, ... шадахысаа заагаад, дураара... ты гээд, далин дээрэ орхи... тон буруу». Яруунын аймагай ... гын эхин һургуулиин багша ... дынеев холын фермэнүүдтэ ... ладаг түрэлхидтэй үхибүүд о... лэ мэдэдэггүй, тиимэһээ бэл... класс туһатай гэжэ тэмдэглэ... лэдхэлэй класс хэрэгтэй гэһ... нүхэдэй статьянууд соонь м... анхаралдаа абамаар барим... бии гэжэ һанагдана.

«Бэлэдхэлэй класс хэрэгтэй... гэһэн нүхэр Батоевай статья... шарамдуулан, «Бурят-Мо... үнэн» газетэдэ толилогдоһон... тьянуудые хараадаа абажа, ... эхин һургуулинуудай һурал... хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ т... додог дутуу дундануудые, тэр... до бэлэдхэлэй класс усадхаха... олохон багшанарай ба түрэ... дурадхалые Гэгээрэлэй минис... во анхаралтайгаар шэнжэлжэ... ёһотой байгаа. Гэбэшье, ... тиимэ юумэн хэгдээгүй. А... дай олон тоото һанамжа дур... нуудые ямаршье баримтагүй... тоолоод, тэдэниинь урагша а... орхихо гэһэн һэдэлгэ Гэгэ... министерствын зүгһөө гар... Багшанарай съездын боложо... үеэр тус министерство бэлэ... класс тухай асуудалые «з... хэлсэлгэ» эмхидхээ. Тэндэ ү... лэһэн хүнүүдэй олонхинь б... лэй класс хэрэггүй, тэрээнии... люулха шухала гэжэ сэхэ тэм... һэн. Теэд Минпросой болон ... гэй хүтэлбэрилхы нүхэд Ба... ков, Олзоев, Мантадаев ба ... бэлэдхэлэй класс болиулха ... олон һанамжануудай оробошь... классые саашадань байлгаха... тойбди гэжэ мэдүүлһэн байгаа.

Бэлэдхэлэй класс тухай а... лые иигэжэ «шиидхэлгэ» оло... дэ ойлгогдосогүй байна. Я... гэхэдэ, тус асуудалые үргэнөө... сэхэ үедэ эхин классуудай, ... таяа бэлэдхэлэй классай хү... риин горьтойхон дутагдалну... байһаниинь элирээ. Тиимын ... Гэгээрэлэй министерство бурят... һургуулиин хүдэлмэридэ анха... ехээр хандуулжа, эхин класс... һуралсалай программые үндэ... һайжаруулха тусхай хэмжээ ... абаха зэргэтэй.

Энэ асуудал тушаа респуб... Гэгээрэлэй министерство юу... бодоно гээшэб?

Сомоной Совет ба колхозно үйлэдбэриин асуудалнууд

Ажахын болон культурна байгуулалтын тодорхой асуудалнуудта Соведүүдэй анхарал хандуулха, сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ байха гэжэ партиин XX съездэ Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл хэхэдээ нүхэр Хрущев заагаа һэн.

Сомоной Соведүүдэй сессинүүд болон гүйсэдкомуудайнь заседанинууд дээрэ тодорхой асуудалнуудай зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэдээниие бэлэдхэхэ, хаража үзэхэ хэрэгтэ депутадуудай эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, дутуу дунданиуудай хаһа саг соогоо элирүүлэгдэдэг газарта һайн үрэ дүн туйлагдадаг байһые ажабайдал гэршэлэн харуулна.

Партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые Зэдын аймагай Борго йн сомоной Соведэй хэр зэргээр бэелүүлжэ байһыень хаража үзэе.

Соведэй ажал хүдэлмэриие шэнжэлээд үзэхэдэ, Соведэй гүйсэдкомой, мүн зарим депутадуудай уялгануудаа хүсэд дүүргэдэггүй байһаниинь элирбэ. Энэ жэлэй үнгэрһэн һарануудай турша соо Соведэй гүйсэдком сессиин үзэмжэдэ нэгэшье тодорхой асуудал табяагүй гэхэдэ болохо. Гүйсэдкомойнь заседани хаһа саг соогоо зарлагдадаггүй гэхэ гү, али ёһо тэдысэ үнгэргэгдэдэг байха юм. Сессиин болон гүйсэдкомой хаража үзэхэ ёһотой асуудалнуудай түсэб саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй, олонхи депутадуудай, гүйсэдкомой тэшүүдэй үзэмжэдэ уридшалан хүргэгдэдэггүй байгаа. Олонхи депутадуудынь үүсхэл эдэбхи багатайгаар ажалана. Хэтэрхэдээ зарим депутадууд, тэрэшэлэн гүйсэдкомой гэшүүд ямар хүдэлмэри хэхэ ёһотой байһанаа мэдэнэгүй. Иимэ ушар юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, сомсоведэй гүйсэдком депутадууд болон комиссинуудай хүдэлмэриие залан ударидадаггүй байна. Аймагай Соведэй гүйсэдкомой зүгһөө эрилтэ хэгдэдэггүй, анхарал хандуулдаггүй дээрэһээнь Сомсоведэй гүйсэдком Сталинай, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудай, мүн хониной совхозой ажал хэрэгые хүтэлбэрилхээ болишонхой. Сомсоведэй түйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Дашиев хэхэ хүдэлмэреэшье олодоггүй юм аа гү гэжэ һанахаар. Сомоной Соведэй гүйсэдкомой хүдэлмэриин гол дутуунь юуб гэхэдэ, олониитэтэй холбоо барисаатуйгөөр ажалладаг, сомон доторхи эдэбхитэдые хүдэлмэридөө олоор хабаадуулдаггүй байна.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоздохи хүдөөгэй клуб муугаар хүдэлмэрилнэ. Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой клубта кино-картина харуулхаһаа ондоо юумэ хэгдэдэггүй байха юм. Хониной совхоздохи культурна эмхи зургаанууд һайнаар хүдэлмэрилнэ гэжэ хэлэхээр бэшэ. Культурна хүдэлмэри һайжаруулха асуудалые Соведэй гүйсэдком сессиин үзэмжэдэ табижа шадаха байгаа гү? Табижа шадаха, табиха ёһотойшье байһаниинь лабтай. Гэхэ зуура, Соведэй хүдэлмэриин түсэбэй ёһоор Боргойн клубай хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ гэжэ хараалагдаһан байгаа. Теэд тэрэнь саарһан дээрэ үлэшөө. Ажаһуудалай асуудалые абаад үзэе. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо бани баригдаһаар хоёр һара шахуу боложо байнхай. Тиигэбэшье, Боргойн зон бэеэ гэртээ угаадаг байһаар. Бани түлихэ тусхай хүниие колхозой правлени мүнөө хүрэтэр табяагүй. Бани тухай Сомсоведтэ гомодолнуудай оробошье, нүхэр Дашиев банияа хаһа саг соонь хүдэлгэхын тула зохихо хэмжээ абанагүй. Мүн бусадшье олон шухала асуудалнуудые сомоной Совет шиидхэхэ ёһотой байгаа.

Саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри тухайда тобшохоноор хэлэхэ хэрэгтэй байна. Хүдөө ажахын комиссиие депутат А. С. Сутурин, культурно-ажаһуудалай комиссиие Н. А. Мельников толгойлдог юм. Эдэ комиссинуудай зарим гэшүүдынь ямар комиссида хамаатайгаа мүнөө хүрэтэр мэдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Кагановичын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүн Цыренжит Цыренова ямар комиссида оронхой тухайдаа харюусажа шадабагүй. Энэ ушар саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэрилдэггүй байһые гэршэлнэ. Депутадууд Сутурин Мельников хоёр колхозуудаар ябахагүйһөө гадна, совхоздоошье хүдэлмэри ябуулдаггүй, түсэбшье табидаггүй байна.

Сомоной Соведэй хүдэлмэриин ехэ дутуунуудай нэгэн юуб гэхэдэ, олонхи депутадуудынь һунгагшадайнгаа үмэнэ тоосоо хэхэеэ огто мартажархинхай, 17 депутадайнь нэгэниинь лэ—Ц. Ц. Сагалеев үе үе болоод һунгагшадтаяа уулзажа хөөрэлдэдэг, һунгагшадай гэртэнь ородог, хүдэлмэрилжэ байһан газартань ошодог. Депутадууд Б. Ю. Цыбикжапов, Б. Л. Мурхонов. М. И. Жуков, Ю. В. Головин, Д. Д. Дамчеева болон бусад һунгалтаһаа хойшо һунгагшадайнгаа үмэнэ нэгэшье удаа тоосоо хээгүй.

Колхозууд болон совхозой ажахын, культурна хэрэгые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ сомоной Соведэй үүргые дээшэлүүлхэ зорилгоор гүйсэдкомой хүдэлмэриие шэнэдхэн һайжаруулха, тодорхой асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг байха, ажахын шухала кампани гү, али хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэлгын түлөө депутат бүхэнэй харюусалгые ехэ болгохо хэрэгтэй.

Шухала асуудалнуудые саг соонь шиидхэхэ зорилгоор сомоной Соведэй хүдэлмэридэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха шухала. Сомоной Совет олониитэтэй нигта холбоо барисаатайгаар лэ хүдэлмэрилхэдөө ажахын болон культурна асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаха байна.

А. Ткач.

Механизаци үргэнөөр хэрэглэнэбди

Һүүлэй жэлнүүдтэ модо бэлэдхэлэй участогууд элдэб зэр зэмсэгээр, техникээр элбэгээр хангагдадаг болоо.

Хоёрдохи кварталай түсэбһөө гадуур 5 мянган кубометр барилгын модо бэлэдхэхэ гэһэн уялгаяа, мүнөө үлүүлэн дүүргээд байнабди. Модо бэлэдхэхэ гурбадахи кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байна.

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, ажалайнгаа эмхидхэлые һайжаруулхын түлөө оролдонобди. Тиин автомашина болон тракторнуудые заһабарилагшадай салин хүлһэ түлэлгые бэлэдхэгдэһэн ба шэрэгдэһэн модоной хэмжээгээр түлэхэ гурим тогтоогдоо.

Модо бэлэдхэхэ ба шэрэхэ график таһалдалгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Шофёрнууд нүхэд Глазков, Афа... Иванов болон бусад модо ш... дээрэ үдэр бүриингөө нормые ... 200 процент дүүргэнэ. Тэр... электрохюрөөшэд Максим Ко... Гаджимурат Эминов гэгшэд ... рэйнгөө нормые хоёр дахин ... дүүргэжэ, социалистическэ ... сөөндэ түрүү һуури эзэлнэ.

К. Тихонов, модо бэлэд... Зүүн-Хуурайн пунктын начал...

...луушуул набшаһата тэжээл бэлдэнэ

...лгын аймагай «8-ое марта» ...ой залуушуул набшаһата тэ... бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр ...далсана. Эндэ тусхай комсо...о-залуушуулай бригада эм...дэнхэй. Энэ бригадада 40 га...мсомолецууд ба залуушуул ...рилнэ. Залуушуул болон ...олецууд өөһэд хоорон...урысэнэ, мүн колхозой бу... бригадануудые социалисти... мүрысөөндэ урин байна. ...гээ малда тэжээлэй бата ...аза байгуулха хэрэгтэ эдэбхи...тэйгээр хүдэлмэрилжэ бай...луушуулай дундаһаа түрүү ... шалгаран гарана. Жэшээнь, ...шуул Б. Шмагин, В. Еманаков, ...имов, Н. Калашникова, В. ...н болон бусад үдэр бүриин... ...алгабарие хододоо үлүүлэн ...нэ.

...уушуулай бригадынхид аба... ...гаяа августын нэгэн болотор ...ээр зориг жонхой.

...уушуулай бригадын брига... ... коммунист Торгашин хүдэл... ...ог юм. Тэрэ халаа бригадын ...эрие зүбөөр эмхидхэжэ, ...өө шэн зоригто ажалаар ...шуулда жэшээ харуулна.

Ф. Фомин.

...эбөө уридшалан дүүргэбэ

...нтын уһанзамшад 6-дахи та...лэй түрүүшын жэл болохо — ...ной даалгабарие болзорһоонь дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн со...тическэ мүрысөөндэ эдэбхи...р хабаадалсажа байна. Тиин ...маар ашаа шэрэхэ хахад жэ... ...э түсэбые үлүүлэн дүүргэв. ... мүрысөөндэ «Леваневский» ...ан нүхэр Сахаровский), ...-Удэ» (капитан нүхэр Кли...ев) пароходуудай, мүн «Сергей ...ин» (капитан нүхэр Минеев), ...на» (капитан нүхэр Исаков) ...одуудай командануд түрүү ...уудые эзэлбэ. Пароходууд бо... теплоходуудай командануд ...амай транспортые ашаг ехэ... ...р хэрэглэхын түлөө эрид тэм... өөһэдынгөө арга боломжые ...ээр хэрэглэнэ.

...тэй хамта, уһан замшадай ...үшөөл ехэ зорилгонууд та...хай. Таряа хуряалгын эхил...огонихон саг үлэбэ. Гүрэндэ ...гдаһан шэнэ тарияе шэрэхын ... уһанзамшад бэлэдхэлэй ... хүдэлмэри ябуулха ёһотой.

Д. Балданов.

...онишодой түрүү бригада

...нгын аймагай Карл Марксын ...жэтэ колхозой хонишодой дун...гэрһэн социалистическэ мүры... ...нүхэр Цыбжитовэй хүтэлбэ...г комплексно бригадын хони... түрүү һуури эзэлнэ.

... бригадын ахалагша хонишон ... Ринчинов үбэлэй сагта үбһэ ...элэй бага байбашье, даажа ...н эхэ хонидоо, мүн абаһан ...даа үхүүлэнгүйгөөр бултыень ...оруулаа.

...лаа һайнаар харууһалһан дээ...нь энэ отарада нилээд ехэ ноо...айшалагдаа. Нёдондо жэлэй... ...сасуулбал хонин бүриһөө ноо...йшалалга 20 процентээр, хам...ээрэ 126 килограммаар нэ...н байна.

А. Михайлов.

...дын аймагай Кировэй нэрэм...жэтэ колхозой гэшүүд хүдөө... ...ые дам саалшадань хүгжөөхэ ...р парти, правительствын гар... ... түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ... дээрэнь бэелүүлхын түлөө ...аар тэмсэжэ байна. Илангаяа ...аалгаар тус колхозойхид һүү... ...хэдэхэн жэлнүүдтэ эли бодо ...лта туйлаа.

...шээлхэдэ, ажахын энэ жэлэй ...һэн 9 һарын дүнгүүдээр кол... ...үнеэн бүриһөө дунда зэргээр ... литр һүн һаагдаа. Энэнь мүн ...до жэлэй энэ үеынхиһээ нилээд ...олоно.

...дэ ажал хүдэлмэридөө суурха... ...дүй дүршэлтэй болоһон түрүү ...ишад олон. Колхозой эрхим ...ишан Дари Жалсанова үнгэр... 9 һара соо үнеэн бүриһөө 1438 ... һү һааба. Һаалишад Чойжит ...анова, Бубэй Цыбенова, На... ...а Шаракчинова гэгшэд үнеэн ...һөө 1115—1311 литр һү һааһан ...а. Зулгы һайхан зунай сагта ...аалгые эрид дээшэлүүлжэ, са... ...эдеэ элбэг дэлбэг болгохын тү... ...тэмсэгшэдэй тоо үдэрһөө үдэр ... олошорно. Түрүү һаалишадай ...өөр колхозой бусадшье һаа... ...д, илангаяа залуушуул улам ...мжалтануудые туйлахаяа эр...энэ.

...ировэй нэрэмжэтэ колхоз хай... ...гэжэ үнеэдһээ һү ехээр һаадаг ...об? Энээн тухай колхозой түрүү ...ишадай баян дүй дүршэл, тадэ... туйлаһан амжалта эли тодоор ...элжэ үгэнэ.

ТҮҮБЭРИЛЭН САБШАЛГА

★

Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан Шулуутай» колхоздо 500 гаран гектар уһалагдадаг сабшалан бии. Энэ сабшаландань мүнөө жэлдэ ногоон һайнаар ургажа, тус колхоз гектар бүриһөө 25—30 центнер үбһэ хуряахаар хараална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой гар хажууршад үбһэ түүбэрилэн сабшажа байна.

Т. Гармаевай фото.

★ ★

Эртын силос, набшаһата тэжээл тооногүй

Хэжэнгын МТС-эй харьяата Хрущевой, Чесанын МТС-эй харьяата Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд үбһэндэ июлиин 10-аар орожо, тус тустаа 200-гаад гектарай үбһэ сабшаба. Үбһэндөө эмхитэйгээр ороһон элэ колхозууд сабшалга, хуряалгые таһалдуулангүй, һайнаар ябуулжа байна. Эндэ наранай халта игаахатай сасуу аса, тармуур бариһан хүбүүд, басагад үбһэ һүрилжэ захална. Ингэжэ аймаг дотор түрүүшын һүринүүд бии боложо байна. Сталинай, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозууд үбһэндөө һаяшаг ороошье һаа, яһала эмхитэйгээр энэ хүдэлмэри ябуулна.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хуряалгаар гээгдэжэ ябана.

Жэлһээ жэлдэ манай эндэ эртын силос, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ гээшые тоодоггүй зантай. Мүнөөшье силос даралга, набшаһата тэжээл бэлдэлгэ тон мууса ябуулагдана. Июлиин 20-ной мэдээгээр аймаг дотор ойроодоо 30 тонно силос дарагдаһан байна.

Үбһэ хуряалгатай хамта силос даралга, набшаһата тэжээл бэлэдхэлтые шамдуулха шухала.

Б. Базарон.

Нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ

Энэ жэлдэ ногооной ургасын муу байһан дээрэһээ Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд үбһэ хуряалгадаа һаяын үдэрнүүдтэ жэгдэрэн оробо. Эгээн түрүүн Гашейн МТС-эй «Гигант», «Коммунизм» колхозууд үбһэндөө ороо.

Малдаа үбһэ, тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхын тулада аймагай колхозууд түүбэрилэн сабшалга эхилбэ. Түрүүшын хэдэн үдэр соо «Коммунизм» колхозой гар хажууршад 100-гаад гектарай үбһэ сабшаа. Эндэ хажууршад Г. Бельская, З. Екимова, М. Гуслякова болон бусад үдэр бүхэндэ нормоёо 120—130 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Мүн тэрэшэлэн Хонхолойн, Суулгын МТС-үүдэй колхозууд үбһэндөө оробо.

Т. Гармаев.

Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан

БАЛМА ГЫМПЫЛОВАДА

Хүндэтэ нүхэр Балма! «Бурят-Монголой үнэн» газетээр дамжуулан бэшэһэн бэшэгыетнай ехэтэ һонирхон нүхэдтэеэ уншаһан байнаб. Танай нээмэл бэшэгтэ харюу болгон хэдэн үгөөр өөрынгөө ажал хүдэлмэри тухай хөөрэхэмни.

Би колхоздоо һаалишан боложо ажаллаһаар зургаадахи жэлээ болооб. Энэ үе соогоо ажал хүдэлмэридөө түрүүшүүлэй жэшээгээр шэнэ түрүү онол аргануудые хэрэглэн ажаллахые оролдонооб. Жэл бүхэндэ нютагай үүлтэрэй 13 толгой үнеэдые харууһалжа, үнеэн бүриһөө нэгэ тугал абажа түлжүүлнэб. Хоёрдохи жэлээ үнеэдээ хайдагаар һаажа байнаб. Үнеэдһээ һү ехээр һааха хэрэгтэмни энэ шэнэ арга ехэ удхашанартай байгаа. Энээнһээ урагша үнеэдээ үдэртөө гурба дахин һаадаг һаа, мүнөө жэлһээ эхилжэ хоёр дахин һаанаб.

Үнеэдэйнгээ олонхинэнь үбэлэй һарада түрүүлхые оролдоноб. 13 үнеэдэймни 8-ниинь декабрь, январь, февраль һарануудта, бэшэниинь хабар тугаллаа һэн. Һү ехээр һаахын түлөө үнеэдэйнгөө һубайралгые усадхаһан байнаб.

Манай колхоз малажал хүгжөөлгын үндэһэ һуури болохо тэжээлэй базын ба һайн байрын хоёр шухала асуудалые хүсэд шиидхэжэ шадаадүй юм. Тиимэһээ малнай юрын байрада үбэлжэдэг, үбэлжэлгын үедэ бүдүүн тэжээлээр дутамаг лэ ондо ородог байна. Харин нёдондо кукурузын муу бэшэ ургаса ургуулһанай ашаар силос үдэртөө 8—10 килограмм хүрэтэр үнеэдтэе эдюулжэ, һү һаалгые нилээд дээшэлүүлһэн байнабди. Мүн литр һүн бүридэ 200 грамм хүртэхөөр концентрированнэ тэжээл өөһэдөө һайса буйлуулжа үнеэдтэе эдюулдэг һэмди.

Адууһа малай таргалжа, зунай үедэ ашаг шэмэ ехээр үгэхэнь адуулгын хүсэн гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Тиимэһээ хүхэ ногооной үедэ үнеэдээ адуулгые һайнаар эмхидхэхые бүхы аргаараа оролдохо, мүн колхозоймна йшье хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа хандуулха ёһотой.

Мүнөө хоёр адуулгашаднай бэлшээрэе хубаарилжа абаад, гүүртын үнеэдые үдэр һүнигүй адуулдаг, үдэртөө хэдэ дахин дуран соонь уһалдаг болоо.

Үнгэрэгшэ 9 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1518 литр һү һаагаад, мүнөө үдэртөө үнеэн бүриһөө 8—10 литр һү һаажа байнаб. Хэрбээ үлэһэн гурба һара соо үнеэн бүриһөө һара бүридэ 250—300 литр һү һаажа шадаа һаа, ажахын жэлэй туршада 2200 литр һү үнеэн бүриһөө һааха уялгаяа дүүргэхэ байнаб. Үнгэрэгшэ июнь һара соо үнеэн бүриһөө 263 литр һү һаагаа һэм.

Та бэшэг соогоо социалистическэ мүрысөөнэй ямараар эмхидхэгдэдэгые, сүлөөтэй сагаа яажа үнгэргэдэг тухайгаа бэшэхыемни хүсэһэн байгаат. Теэд энээн тухай бэшэхэ болоходом үнэндөө бэ ратай бэшэ юм. Гүүртымнай дэргэдэ культбаза, улаан булан баһал үгы, малшадай мүрысөөн ёһо тэдыгээр лэ эмхидхэгдэнхэй гээшэ.

Намтай гурбан һаалишан хүдэлмэрилнэ. Эдэ һаалишадни үнеэн бүриһөө 9 һара соо мянга һайса гаран литр һү һаагаад байна. Энээнһээ хойшодоо ажал хүдэлмэри тухайгаа бэшэлсэжэ байхые хүсэнэб.

Манай колхозой һаалишадай зүгһөө Танда, колхозойтнай һаалишадта халуун мэндые хүргэнэб.

Цыбикмит Холхонова,
Хориин аймагай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

«Красная Заря» газетэһээ абтаба.

Үдэрэй темэдэ

Колхозой центрые болбосон түхэлтэй болгохо

Парти, правительствын анхарал оролдолгын ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ колхозуудай ажахы бүхы талаһаа хүгжэн дэбжэнэ, ашаг ехэтэй олон һалбаритай боложо байна. Колхозой үйлэдбэриин улам хүгжэхэтэй хамта колхознигуудай байдал улам һайжарна, колхозууд ажахын болон бусад барилга олоор хэнэ. Энээнтэй хамта колхозууд центрээ болбосон түхэлтэй болгохын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Колхозой центр хүдөө нютагтахи культурна гуламта мүн болоно. Тиимэһээ түбхын түрүүндэ колхозой центр болбосон түхэлтэй сэбэр гоё байха ёһотой. Һүүлэй жэлнүүдтэ олон колхозууд центрээ гоё һайхан, болбосон түхэлтэй болгохын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Жэшээнь, Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй хэдэн жэл соо ажахын барилга ехээр хэхэтэеэ хамта центрээ болбосон түхэлтэй болгохо зорилгоор олон байшангуудые, гэр байрануудые олоор баряа. Типовой проектээр эндэ правлениин байшан баригдаа. Центрынь үйлсээр модо һулгаатай. Ториин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз центрээ шэнэлэн түхеэрээ. Мүнөө энэ колхозой центр болбосон түхэлтэй болонхой. Үйлсэнүүдынь сэбэр, тэндэнь модо һуулганхай, барилгануудынь хуу типовой проектээр баригданхай. Центртэнь дунда һургуули, больница, бани, автомашинануудай гараж, электростанци, радиоузел, телефонно станциин коммутатор, гостиница, ветеринарна пункт гэхэ мэтэ бии. Мүнөө эндэ типовой клуб баригдажа байна. Хоёр газарта культбазанууд баригданхай, полевой станууд типовой проектээр баригдаһан юм.

Мүн Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз центрээ болбосон түхэлтэй болгохын тулада ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Ажахын болон гэр байрын олон барилга хэхэтэеэ хамта энэ колхоз амаралтын гэр, нарайлалгын гэр, магазин, овощехранилище болон бусад барилга бодхоогоо. Эдэ бүгэдэ ехэ һайшаалтай байна. Теэд республикын аймагуудай зарим колхозууд центрээ болбосон түхэлтэй болгохо гэжэ оролдодоггүй гээшэ. Ядуу тулюур болошоһон гэрнүүдтэй, хашаа хоройнь һандаржа байһан, үйлсэнүүдынь аргагүй муухай, эндэ тэндэ дүүргэгдээгүй барилтануудтай центртэй колхозууд олон. Жэшээнь, Закаменай аймагай олон колхозууд центрээ түхэл һайнтай болгохын түлөө ямаршье оролдолго гаргадаггүй. Мүн Ториин аймагай Нарин тосхоной Маленковой нэрэмжэтэ колхозой центрые харгыгаар гараһан хүн бүхэн хараһан байха. Гэрнүүдынь һандархай, юрэнхыдөө центрынь тон муухай. Мухаршэбэрэй болон бусадшье аймагуудта иимэрхүү баримтанууд бии байна.

Мүнөө колхозуудай центрые болбосон түхэлтэй, культурна гуламта болгохо тухай хэмжээ абахаар болоо. Олонхи колхозууд нэгэдэз, центрээ хаанаа түхеэрхэб гэһэн асуудал гаргаһаар үнинэй. Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хүдөөгэй ба колхозно барилгын управлени, хүдөө ажахын министерство колхозуудта зохихо туһаламжа үзүүлхэ уялгатай. Тиихэдэ колхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалые һайнаар бодомжолхо, центрые шэнэлэн заһаха түсэб табяад, тэрэнээ бэелүүлжэ эхилхэ ёһотой. Мүн колхознигуудай гэр заһаха, бариха хэрэгтэнь правлени туһалха, зөөри зөөшэ, барилгын материал болохо зэргээрнь үгэхэ зэргэтэй.

Колхозой центрые ногооруулха, модо һуулгаха гээшэ айхабтар шухала асуудал мүн. Энэ хүдэлмэри саг зуурын хэрэг бэшэ, харин жэл бүри ябуулагдаха тон шухала хүдэлмэри юм. Тиимэһээ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, колхознигууд, хүдөөгэй бүхы ажалшад хабар, намартаа модо һуулгаха хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Энэ хэрэгтэ сомоной, сельскэ Соведүүд ехэ үүргэтэй. Эдэнэр хүдөөгэй бүхы ажалшадые энэ хэрэгтэ хабаадуулха, энэ шухала хүдэлмэрие хүтэлбэрилхэ ёһотой. Энэ хэрэгтэ хамтаараа хабаадажа, колхозуудай центрые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө тэмсэе.

Редакцида ерэһэн бэшэг

Кино харуулагданагүй

Зэдын аймагай Доодо Үшөөтэй тосхондо Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи комплексно бригада оршодог. Энэ тосхон колхозой центрһээ 10 модоной газарта байдаг. Дээдэ Үшөөтэйһөө 8 модо холо. Энэ тосхондо 70 гаран айл һуудаг юм. Ганса залуушуул гуша гаран хүнүүд бии. Энэ бригадын хүдэлмэришэн ажалһаа сүлөө сагтаа, үдэшэндөө культурнаар амарха аргагүйдэнэ. Юуб гэхэдэ, бригадын центртэ клубшье, улаан буланшье байхагүй. Эндэ байһан хүдөөгэй библиотекэ аймагай культурын таһагай шиидхэбэреэр хаагдаһан байна, тэрэ гэртэнь бригадын конторо байдаг. Мүнөө эндэхи залуушуул үдэшэндөө газаагуур, үйлсөөр сугларжа ёхор наадаха гү, али бусад наада эмхидхэхэ баатай болоно. Январь һараһаа хойшо эндэ гурба дахин кино харуулагдаа. Дулаан болоходо кино харуулгые һайнаар эмхидхэжэ болохо байгаа, теэд киномеханигууд манай тосхоние алгасажа гарадаг. Киномеханик Дунаев һаяхан дүрбэдэхеэ кино табихаяа ерээд, кино харуулангүй ябашоо. Тэрэ ингэжэ ходо хэлэдэг: «Намда түсэб үгтэнхэй...», «Намда маршрут бии...» гэжэ хэлэжэрхёод саашаа һанаа амар ошодог. Отара ба гүүртэ дээгүүр байдаг колхознигууд кино харахаяа хүлеэн ядан байдаг гээшэ. Энээн тухай аймагай организацинуудта оло дахин хэлэгдэдэг, теэд зохихо хэмжээн абтанагүй.

Гурбадахи комплексно бригадын гэшүүд Доодо Үшөөтэй тосхондо клуб гү, али улаан булан нээхыень колхозой правленидэ ба партийна организацида шанга эрилтэ табина. Аймагай культурын таһаг кино харуулгаяа һайжаруулха ёһотой.

Н. Рабдаев.

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 2,5 ДАХИН ЕХЭ ҺҮ ҺААДАГ БОЛОО

Хоёр—гурбан жэлэй саада тээ,— гэжэ һаалишан Дари Жалсанова хөөрэнэ,—манай колхоз дээрэ, мүн аймагай бусадшье колхозуудаар нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ һү ехээр һаажа болохогүй гэжэ тоолодог байһан юм. Энэ тон буруу һанамжаһаа боложо, нютагайнгаа үүлтэрэй үнеэдтэ хайша хэрэгээр хандадаг, муугаар эдеэлүүлдэг, харууһалдаг, таарамжагүй байрануудта байлгадаг бэлэйбди.

Колхозой һаалишад, нэн түрүүн, ороной болон республикынгаа түрүү һаалишадай туйлалтануудые, ехэ һү һаадаг һаалишадай түрүү дүй дүршэлые халан абажа, шадамар бэрхээр ажалдаа хэрэглэхэ ябадалда, мүн зоотехническэ заабаринуудые зүбөөр сахиха ябадалда ехэхэн анхаралаа хандуулжа эхилһэн байна. Энэнь тон зүб. Түрүү һаалишадай дүй дүршэл юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, малаа һайнаар эдеэлүүлжэ, тэдэнэй хойноһоо һайнаар харууһалжа байбал, ямаршье үүлтэрэй үнеэдһээ, тэрэ тоодо нютагайншье үүлтэрэй үнеэдһээ һү ехээр һаажа болохо байна. Тиимэһээ колхозой правлени ба партийна организаци хамтынгаа малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа һэн. Нёдондо жэлдэ колхоз ехэхэн талмай дээрэ кукуруза тарижа муу бэшэ ургаса хуряаһан байгаа. Энэнь һаамхай үнеэн бүхэндэ ноябрь һараһаа эхилээд апрель һара болотор үдэр бүри кукурузын силос эдюулжэ байха арга боломжо олгоһон байна. Тэрэнһээ гадна ажахын жэлэй эхилһэнһээ хойшо һаагдадаг үнеэдтэ үдэртөө 400 грамм концентрат үгтэжэ байгаа.

Эдэ бүгэдын ашаар үнеэдһээ һү һаалга дээшэлһэн байна.

Зунай һарануудта, үнеэдэй бэлшээридэ ябаха үедэ һү ехээр һаагдадагынь мэдээжэ. Тиимэһээ бэлшээрие, илангаяа хагда ногоо һайнтай холын бэлшээрие зүбөөр хэрэглэхын түлөө һаалишад болон мал адуулагшад ехэ оролдолго гаргана. Зүгөөр эндэхи малшад бэлшээриингээ газарые һэлгэжэ байгаад, һүниндөө, үдэшэ үглөөнэй һэрюундэ малаа адуулдаг заншалтай. Мүнөө үедэ һаалишад үглөөгүүр эртэ үнеэдээ һаажа, ногоо һайнтай бэлшээридэ гаргана. Мүн үнеэд, һүниин бэлшээридэ ябуулагдадаг, һүниин адуулгада һаалишад өөһэдөө ээлжээлжэ гарадаг юм.

Үнеэдтэ нэмэлтэ болгон, ногоон тэжээл үгтэнэ. Ногоон конвейертэ гэжэ кукуруза, наран сэсэг ба зелёнко таригдаһан байна. Үдэрынь малайнгаа бэлшээридэ ябахада һаалишад өөһэдөө поли дээрэ ошожо, кукурузын ургасые сабшажа, газаагаа асараад байдаг. Нэмэлтэ ногоон тэжээл үдэшын һаалгын урда тээ үнеэдтэ үгтэнэ. Нэтэ үнеэндэ дунда зэргээр 8—9 килограмм нэмэлтэ ногоон тэжээл хүртэнэ.

Иигэжэ, зунай үедэ бэлшээрие зүбөөр хэрэглэжэ, үнеэдтэе нэмэлтэ тэжээл эдюулжэ колхозой һаалишад үнеэн бүриһөө үдэртөө 8—12 килограмм һү һаадаг болонхой.

Мүрысөөндэ һаалишад Дари Жалсанова, Чойжит Данзанова гэгшэд түрүүлжэ ябана. Эдэ хоёр һаалишад үдэр бүри 10—12 килограмм һү үнеэн бүриһөө һаажа байна. Колхозой арбаад һаалишад үдэртөө хахад пүүдһээ дээшэ һү үнеэн бүриһөө һаана.

Гүүртэнүүд хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ ахалагша һаалишан нүхэр Цыренжаповагай хүтэлбэрилдэг гурбадахи гүүртэ түрүү һуури эзэлнэ. Энэ гүүртын һаалишад ажахын жэлэй эхилһэнһээ хойшо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1103 литр һү һааһан байна.

—Үнеэдые һаагдажа байха үедэнь һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалхаһаа гадна, саг соонь шэргээлгэ, шэргээд байхадань эдеэлүүлгэ ехэхэн удхашанартай,—гэжэ һаалишан Чойжит Данзанова хөөрэнэ.

Энэ хэрэгтэ колхоздо урдань анхарал хандуулагдадаггүй байгаа. Һаалишад өөһэдынгөө дураар үнеэдээ шэргээгээд тугаллаха болоторынь харууһалдаггүй һэн. Зоотехник нүхэр Шевлякова энэ ажалые гуримшуулха талаар ехэхэн юумэ хээ. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада түрэхэһөөнь 60—70 хоног урда тээ үнеэдые шэргээдэг болоо. Тиихэдээ урда жэлдэ али зэргэ һү үгэһыень, үнеэнэй наһа, бэеын шанар, тарган туранхайень хараадаа абадаг юм.

Шэргэһэн үнеэд һайнаар эдеэлүүлэгдэжэ, мүн тугаллалгадаа бэлэдхэгдэжэ байдаг. Иимэһээ һаалишад энээниие хараадаа абажа, үнеэнэйнгээ шэргэһэнһээ хойшо түрэхэ саг болоторынь өөһэдөө харууһалдаг болоо. Харин хоёр—гурбан жэлэй урда тээ шэргэһэн үнеэдэй хойноһоо гансахан мал адуулагшад харууһалдаг һэн.

Тугаллаһанайнь удаа үнеэдэй хойноһоо һаалишад анхаралтайгаар харууһална. Түрүүшын гурба, дүрбэн үдэр үнеэдтэ гансал үбһэ үгэдэг, һулараһан үнеэдтэ орооһо, овёс уһанда худхаад үгэдэг юм. Зургаа-долоон хоногой үнгэрһэн хойно шэмэтэ тэжээл (кукурузын силос) үгтэжэ, имагтал 10—12 хоногой үнгэрөөд байхада үнеэн гүйсэд нормоороо тэжээл абадаг юм.

Колхозой һаалишад үнеэдые зүбөөр һаалгада анхаралаа ехээр табидаг. Ходо нэгэ сагта үнеэдые һааха, үнеэдтэ уринаар хандаха, һаахынгаа урда тээ дэлэнгыень багахаар нидхэрхэ, мүн һаажашье байхадаа, һаалгын һүүл багта нидхэрхэ ябадалнууд һаалишадта гурим болонхой. Илангаяа шэнэ тугаллаһан үнеэдэй дэлэнгые нидхэрхэ тон шухала гэжэ һаалишад тоолонод.

Тэрэнһээ гадна, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула тэдэниие һайн байраар хангаха шухала гэжэ мэдээжэ.

Мүнөө үедэ Үшөөтэйн МТС-эй дархашуулай бригада зуун үнеэдэй байха типовой байра барижа, таряа хуряалга болотор дүүргэхэ гэжэ оролдожо байна. Энэ байра соонь дүүжэн харгы тодхоогдохо, тэжээл буйлуулха аппарадуудшье табигдаха юм. Мүн байратайнь зэргэлээд Улан-Удын паровозно-депогой хүдэлмэришэд 1300 тонный багтаамжатай силоснэ элеватор шулуугаар барижа дүүргэхэ юм.

Ороной түрүү колхозуудай жэшээгээр Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид үнеэдээ үдэртөө хоёр һаадаг болонхой. Энэнь һайн үрэ дүн харуулаа. Үнеэдээ гурба һаадаг байхадань, гурбадахи һаалгань үдэшын арбан часта эхилжэ, һүниин 12 саг болотор үргэлжэлдэг байгаа. Энээнэй һүүлээр һаалишад һүниин мал харууһалгала гараха аргагүй, бүри амараншьегүйгөөр үглөөнэй 4 часта бодожо, үглөөнэйнгөө һаалга хэдэг байһан юм.

Тиимэһээ колхозой правлени һүниндөө мал адуулха хүниие табиха баатай болодог һэн. Хэрбээ колхоздо гурбан гүүртэ байбал, гурбан мал адуулагшад хэрэгтэй болоно. Теэд энэнь мүнөө хэрэггүй. Һаалишад өөһэдөө ээлжэлжэ, һүниндөө малаа адуулдаг болонхой.

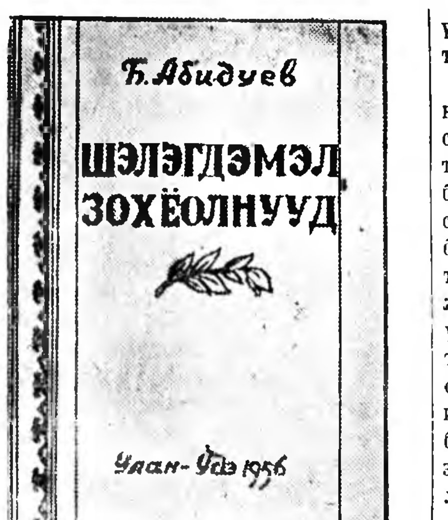
Иигэжэ Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгожо, ажалайнгаа эмхидхэлые һайжаруулан ехэхэн амжалта туйлажа байна.

Ажахын жэлэй үнгэрһэн юһэн һарын туршада дотор колхоз һү һаалгаяа нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 133 мянга гаран литрээр ехэ болгоһон байна. Энэ жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ һү һаалгые хоёр хахад дахин ехэ болгохо гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө Сагаатайн һаалишад социалистическэ мүрысөөнэй залиршагүй хүсые улам бадаруулна.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

ШЭНЭ НОМУУД

Бурят-Монголой номой хэблэл 1956 оной түсэбтэ хараалагдаһан олон номуудые хэблэжэ гаргаба. Тэдэнэй дунда уранзохёолнууд, республикын түүхэшэдэй һүүлэй шэнэ зохёолнууд, хүдөө ажахын туйлалтануудые харуулһан номууд бии.

Пэн түрүүн Бавасан Абидуевай (1909—1940) «Шэлэгдэмэл зохёолнууд» гараа гэжэ дуулгая. Тус «Шэлэгдэмэл зохёолнуудые» манай мэдээжэ уранзохёолшо Чимит Цыдендамбаев согсолон суглуулба.

«Бавасан Абидуевай зохёолнууд» гэһэн оршол соогоо Чимит Цыдендамбаев иигэжэ бэшэнэ: «...Манай оюун бэлигтэ поэдэй шүлэгүүдые мүнөө уншахадаа, хэлэһэн үгэ бүхэндэнь өтигэнэбди. Юундэб гэхэдэ, поэдэй амиды абяань хадаа түүхэтэ үеын суу сууряа, арадай амжалтата алхамай гэршэнь, үнэн бата илалтыемнай тодоор харуулха гэршэнь ха юм.

Бэлигтэй поэт, манай уранһайханай литературын хүгжэлтын хэрэгтэ өөрынгөө бусалма халуун хүсэ зоригые, шадал эрмэлзэлээ зорюулһан, бурят-монгол арадай үнэн хүбүүн—Бавасан Доржиевич Абидуев хадаа зохёохы үүсхэлэйнгээ һалбаран ургаха, улам гоё һайханаар сэсэглэн болбосорхо үедэ наһа бараа бэлэй.

Б. Абидуевай «Шэлэгдэмэл зохёолнуудынь» дотороо шүлэгүүд, поэмэнүүд, үльгэрнүүд гэжэ эндэ суглуулагдаһан зохёолнуудай түхэл хэлбэриин үндэһөөр гурбан янзаар гаршаглагдана.

«Шүлэгүүд» гэһэн бүлэгынь «Шэнэ ёһон» гэжэ Б. Абидуевай 1928 ондо бэшэһэн шүлэгөөр эхилнэ. Эндэ залуу поэт хурса һонор үгэнүүдээр арад зонойнгоо шэнэ байдал харилсаае, һуурин тосхондоо болоһон ехэ хубилалтые, түрэл бурят-монгол арадайгаа түүхэ домогые магтан харуулна.

Б. Абидуевай «Шэлэгдэмэл зохёолнуудай» «Поэмэнүүд» гэһэн бүлэг соонь «Самолёт» (1929 он), «Номгон далай дошхорбо» (1931 он) гэжэ хоёр поэмэнь оруулагдаа.

«Самолёт» гэжэ поэмэ бурят-монгол арадай эрхэ сүлөөтэ байдалые дэлгэрэнгыгээр харуулна. Хүдөө нютагай уужам сатаан талада түрэһэн, бурят-монгол хүбүүнэй советскэ жэлнүүд соо хайшан гэжэ лётчик болоһон инаг дуран тухайда эндэ хэлэгдэнэ.

1931 ондо бэшэгдэһэн «Номгон далай дошхорбо» гэжэ поэмэнь Б. Абидуевай эрхим зохёолнуудай нэгэниинь болоно.

Корей, Маньчжури руу сүмэрэн эзэрхэжэ ороод, корей, хитад арадуудай улаан шуһые хайрагүй адхажа, хюдажа байһан японско фашизмын добтолгые «гараха, зайлахын аргагүй ганга, жалгада»,

«хэтэрһэн шанга
кризистэ
хаагдаад байһан
капиталтан
гараса бэдэржэ
галзууpба,
забһар бэдэржэ
Аашалба»—гэжэ гүнзэгыгөөр тайлбарилһан байна.

«Үльгэрнүүд» гэһэн тус суглуулбариин гурбадахи бүлэг соонь «Эрээн гүрөөһэ эмээллэгшэ», «Шаалай Шаанай хоёр», «Тэхэ бабанын түүхэ» гэжэ манай эдир уншагшадта ехэ дурлагдадаг зохёолнууд толилоотой.

***

Уранзохёолшо Чимит Цыдендамбаев рассказуудайнгаа хоёрдохи **«Рассказууд»** гэжэ номые хэблэн гаргаба. Энэ ном соонь эдир залуу, һургуулиин үеын үхибүүдтэ зорюулһан зохёолнууд суглуулагданхай. «Хүндэшэ баабайхан», «Алтанхан хурьган», «Муу бухалшан» «Байсын Аршаанда», «Дулма хүгшөөдэйн шэдитэ шэл», «Клоун», «Ой соо», «Арсалан Патя хоёр» гэһэн хамта найман рассказһаа тус сборник бүридэнэ.

«Хүндэтэ баабайхан» гэжэ рассказ тус сборнигые нээхэ зуураа, эдир залуу уншагшадтаа революциин урда тээхи үеын бурят нютагуудай үнэшэн үрөөһэн үхибүүдэй гашуудалта, үлэсхэлэн байдалые дэлгэн харуулна.

«... Зунай халуунай үе. Тооһотой, хайр шулуутай харгыгаар үнэшэн хоёр хүбүүд үе үе хүтэрэлдэн, үе үе урда хойноо һубарилдан, юушьеб аман соогоо гүбэр шэбэр дуугаралсан ябанад. Газар хороожо холо ябанашьегүй...

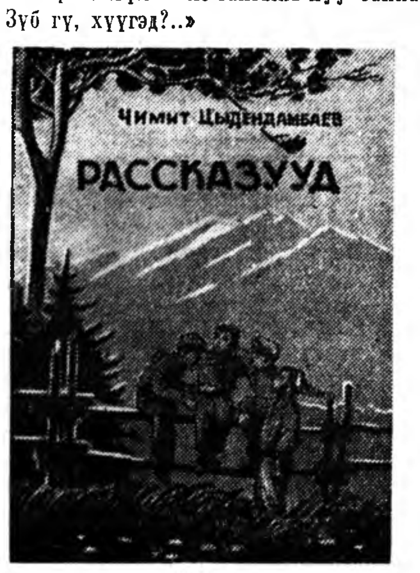
Доходон дарханай хүбүүд гээшэбди гэжэл ахань хэлэдэг...»—гээд, Чимит Цыдендамбаев революциин урда тээхи үе сагай үнэшэржэ гуйраншалһан хоёр ахадүүгэй зоболонто ябадал тухай хөөрөөгөө эхилнэ.

Зүгөөр бусад долоон рассказуудынь советскэ үеын бурят нютаг, колхозуудай согтой, жаргаланта, эльгэ дүүрэн үхибүүд тухай бэшэгдэнхэй. Эндэ номдоо эрхим һурадаг, аха зонуудые хүндэлдэг, зунай амаралтын үедэ колхозой ажалда эдэбхитэй хабаадалсадаг, наһажаал зонуудые үзэгтэ оруулжа, ном уншуулдаг үхибүүд тухай хэлэгдэнэ.

Ч. Цыдендамбаевай «Рассказууд» гэжэ номынь «Арсалан Патя хоёр» гэһэн рассказаар дүүрэнэ. Патя Арсалан хоёр нэгэтэ уһанда ошоод: «Хэмнай хори тоолотор байгша ааб, тэрэмнай герой!»—гээд, боосолдоно. Теэд герой болохо гээшые тэдэ буруу ойлгоһон байгаа. Шүдэ хаха ташама хүйтэн уһан соо герой болохо гэжэ удаан байһандаа, Патя хүйтэ абаад, үбдэшэбэ. Тиимэһээ хүйтэн уһан соо хори тоолотор зогсоод, герой болохо гээшэ буруу ойлгомжо мүн, гэбэшье автор рассказаа иимэ үгэнүүдээр дүүргэнэ: «Таанад үхибүүд, заримдаа иигэжэ, хүйтэн уһан соо зогсожо, «гүйсэд дүүрэн геройнууд» болодог зантай заншалтай бэшэ гүт?

Хожомоо ехэ болоод, хэрэг ажалдаа үнэн зүрхэнһөө оролдоо һаа, Патя үнэхөөр герой болохо, ёһотой герой болохо! Социалистическэ Ажалай Герой болохо! Харин Арсаланай хэн болохые бү мэдэе...

Өөрынгөө бэеые гамнаад, харин нүхэрөө хайралхагүй иимэ зангынь муу байна. Зүб гү, хүүгэд?..»

***

«Урогуудай һүүлдэ» гэжэ залуу прозаик Бадма Шойдоковой бэшэһэн рассказуудай түрүүшын сборнигые Бурят-Монголой номой хэблэл гаргаба.

Тус сборник һургуулиин наһанай үхибүүдтэ зорюулагдаһан хамта 11 рассказуудһаа бүридэнэ. Эдэ рассказуудынь һургуулиин хэшээлэй һүүлээр, үбэл, зунай ута амаралтын үедэ ажал хэжэ, гэртэхиндээ, колхоздоо туһа хэдэг, ажалша бэрхэ һурагшад тухай уран зохидхоноор хөөрэжэ үгэнэ. «Хүн боложо, хүлөө шоройдоһон хойно ажал хэжэ һураха хэрэгтэй» гэһэн һаруул һайхан бодолые энэ сборниг тохи зохёолнуудые уншагшад һургаал болгон ойндоо хадууханьдамжаггүй. «Зундаа» гэжэ тус сборнигые нээһэн рассказ соо зунай ута амаралтын үедэ городһоо хүдөө колхоздо байдаг нагасындаа айлшаар ерэһэн Цэбэг тухай хэлэгдэнэ. Колхоздо байдаг Цэбэгэй үетэн хуу колхозой ажалда туһална, үбһэндэ ябажа, бухал шэрэнэ, тармана.

Мори эмээллэжэ, хүллэжэ шадахагүй, мүн үбһэ сабшажа бирахагүй ябахаһаа муухай юумэн үгы...—гэжэ өөрһөөн дүүмэр хүбүүнэй мори һэггүй хүллөөд, үбһэндэ гарахыень хараһан Цэбэг бэеэ зэмэлнэ.

Зүгөөр Цэбэг гайхажа гэлыгээд, гараа хабсараад һууха хүбүүн бэшэ байгаа. Тэрэ удаагүй мори эмээллээд, бухал шэрэхэдээ, урилдаанда ябуулһандал морёор түргөөр гүйлгэлсэдэг болоһо һурана. Мүнөө мори хүллөөд, үбһэ тармажа ябаһан Цэбэг «городто байһан нүхэдтөө орходоо, нилээд дээгүүр болоһон шэнгеэр өөр тухайдаа бодоно».

Теэд энэнь зүб бшуу! Ажал гээшэ хүнүүе үргэдэг, хүсэтэй болгодог, хүндэ зориг үгэдэг юм лэ.

Бадма Шойдоков эхилэн бэшэгшэдэй нэгэн юм. Тэрэ түрүүшынгээ сборник гаргажа, Бурят-Монгол литературын элихэн газартань өөрынгөө нэрые һаял бэшэбэ гээшэ.

Гэхэтэй хамта, залуу бэшэгшын зохёолнуудынь хүмүүжүүлхы удха, бодолоор ехэ баян гэжэ тэмдэглэхээр. Городой һургуулиин һурагшад зунай амаралтын үедэ колхозой ажалда хабаадалсахадаа, бэедээ туһатай юумэ олохоһоо гадна, колхоздо туһална гэһэн ехэ дүмэжэ, аргааханаар табиһан асуудалнуудыень имагтал хубхай ярилдаагаар, бэшэ, харин хэрэг дээрэнь дэмжэхээр байна.

Бадма Шойдоков багшаар ажалладаг юм. Энэ ушар урогуудай һүүлдэ, һургуулиин газаа тээ, һурагшадай эрхилдэг бүхы хэрэгые зүбөөр, дэлгэрэнгыгээр харуулха ябадалдань ехэ туһалаа. **Б. БАДАРАЕВ.**

СССР-эй Верховно Советэй делегациин Англиһаа бусалга

СССР-эй Верховно Советэй Союзай Советэй хуули һанамжалан дурадхаха комиссиин гэшүүн Е. А. Фурцевагай толгойлһон, СССР-эй Верховно Советэй делегаци Англи ошоһоноо июлиин 26-да Москвада бусажа ерэбэ.

Тус делегаци лорд-канцлер лорд Килмюрай, мүн общинануудай палатын спикер г-н Моррисоной уряалаар Англи ошожо хоёр недели соо ябаһан байна.

Хитад Вьетнам хоёрой хоорондын экономическа харилсаан

ХАНОЙ, июлиин 26. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын ба Хитадай Арадай Республикын правительственна делегацинуудай хоорондо мүнөөдэр Ханойдо гурбан хэлсээн баталагдаа. Тэдэнэй нэгэниинь эд товар худалдан абалсалга ба түлөөһэ һонордхохо, нүгөөдэ хоёрынь—Вьетнамай Демократическа Республикада Хитадай зүгһөө үгтэхэ туһаламжа тухай асуудалнуудта хамаатай байна.

Элдэб эд товарнуудые андалдан абалсахаһаа гадна, Хитадай Арадай Республика өөһэдынгөө мэргэжэлтэдые Вьетнамда эльгээхэ, тиихэдэ Вьетнамай Демократическа Республика техническэ эрдэм шудалхынь тула студентнүүдээ Хитад орон эльгээхэ байна.

Японско делегаци хэлсээ хэхын тула Москва мордобо

ПЕКИН, июлиин 26. (ТАСС). Японско делегациин толгойлогшо Японии гадаадын хэрэгүүдэй министр Сигемицу, Японииһоо Лондондо байдаг посол Мацумото ба делегациин бусад гэшүүд японско-советскэ харилсаае гуримшуулха хэлсээгээ һэргээн үргэлжэлүүлхын тула Москва ошохоёо мүнөөдэр Токиоһоо мордобо гэжэ японско хэблэл мэдээсэнэ.

Энэ оной март соо японско талын гуйлтаар японско-советскэ хэлсээн зогсоогдохо зуураа, байгша оной июлиин 31 хүрэтэр һэргээгдэхэ ёһотой гэжэ ойлголсогдоһон байгаа.

Афганистанда уһанай үер болобо

КАБУЛ, июлиин 26. (ТАСС). Афганистанай олохон нютагуудта ехээр бороо хура орожо, ороной урдуурхи зарим районуудта ехэхэн тарза хохидол ушаруулаа.

Кандагарска провинцида хоёр недели соо ходо бороо орожо байба. Энэ провинциин садууд, виноград ургуулдаг газарнууд, шэниисын таряалан ехэшэг гэмтэлдэ ороо. Терим, Аргендаб, Тарнак, Аргастак гэдэг гол мүрэнүүдэй ехээр үерлэжэ халиһанай эсэстэ хэдэн зуугаад гэр урдашоо, олон мал гэмтээ. Хүнүүдэй гэмтэл тухай мэдээн хүсэд үшөө абтаадүй. Гэбэшье, даб дээрэхи мэдээнһээ харахада, олохон хүн усалда ороһон байна. Уһанда абтаһан нютагуудай олохон хүн һураггүйгөөр үгы болошоо. Кандагарай ойро тойронхи бүхы харгынууд һандаргагдаа. Тэндэхи телефоной харилсаан таһалданхай. Панджширай ба Гурбентын районуудта, мүн Кабулһаа 28 километрын хараанда байдаг Пагман нютагта бороо ехээр оробо. Энээнһээ шалтагаалан Пагман мүрэнэй хүүргэнүүд баран һандаргатдаа. Мүрэнэй хоёр эрье шадарай олон гэрнүүд ба садууд гэмтээ. Дүтын харгынууд һандаргагдаһан, электролининүүдэй столбнууд унагаагдаһан байна.

Германиин компартиие хорижолхо гэһэн түсэбые буруушаалга

БОНН, июлиин 26. (ТАСС). Германиин Коммунистическэ парти «конституцида харша» ябуулга хээ гэдэг правительствын баталамжые буруушааһан материалнуудые үзэлгэеэ үргэлжэлүүлхыень Германиин Коммунистическэ парти Карлсруэдэхи баруунгерманска федеральна конституционно сүүдһээ дахинаа эрибэ. КПГ-эй түлөөлэгшэд энэ эрилтынгээ үндэһэ баримта болгон, Карлсруэдэхи сүүд дээрэ иигэжэ мэдүүлээ гэбэл: КПГ-эй хүтэлбэрилхы хэдэн хүдэлмэрилэгшэдэй хэрэг тушаа энэ оной июниин 25-һаа, июлиин 9 хүрэтэр ФРГ-эй верховно сүүдтэ шүүжэ үзэһэн үрэ дүн дээрэһээнь харахада, КПГ-е хорихо шиидхэбэри конституционно сүүдээр гаргуулха гэһэн правительствын һэдэлгэнүүдэй үндэһэ баримтагүй байһые гэршэлнэ.

Элеэр хүдэлмэрилдэг байхын түлөө тэмсэхэтэеэ хамта, Аденауэрэй политикые буруушаадаг бүхы демократическа партинуудые, организацинуудые КПГ үмэглэн хамгаална гэжэ «Фрейес Фольк» газетэ бэшэнэ.

Монголой Арадай Республика. «Налайха-капитальная» шахтын барилга дээрэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шахтын проходчигууд шахтадаа орохынгоо урда тээ.
ТАСС-эй фотохронико.

1956 ондо эд товарнуудые нэмэжэ абалсаха тухай асуудалаар Советскэ Союз Хитад хоёрой хоорондо баталагдаһан протоколдо гар табигдаа

ПЕКИН, июлиин 26. (ТАСС). 1956 ондо Хитадай Арадай Республикын ба Советскэ Союзай хоорондоо эд товарнуудые нэмэжэ абалсаха тухай протоколдо үсэгэлдэр Пекиндэ гар табигдаа гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэнэ.

Энэ протоколой ёһоор, Советскэ Союз станогуудые, үргэдэг крануудые, компрессорнүүд, бүлүүрнүүд, дизельнүүд, генераторнууд, автомобильнууд, хүдөө ажахын машинанууд, зэр зэмсэгүүд болон национальна ажахыгаа хүгжөөхэдэнь шухала хэрэгтэй ондоошье товарнуудые Хитад орондо нэмэжэ үгэхэ байна.

Хитадай Арадай Республика мүн баһа мүнгэнэй уһа, элдэб содо, сэрэ, баряагар, сай, нооһоор оёһон хубсаһа хунар гэхэ мэтые Советскэ Союзда нэмэжэ үгэхэ юм.

«Дейли Уоркер» газетэдэ Ульям Фостерой статья толилогдобо

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 26. (ТАСС). «Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэдэг ябадалые, тэрэнэй хойшолонгуудые усадхан зайсуулха тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолдо зорюулжа США-гэй Коммунистическэ партиин түрүүлэгшэ Ульям Фостерой бэшэһэн ехэ статья «Дейли Уоркер» газетэ толилбо. Энэ тогтоол хадаа «Сталинда шүтэн һүгэдэдэг ябадалай анхан хайшан гэжэ гараһые марксистска зүбөөр шэнжэлээд, тэрэнэй дабтагдалгые зайсуулхын тула шухала аргануудые заажа» гэжэ Фостер бэшэнэ.

Баруун Германиин бюджет—„хүйтэн дайн“ гэдэгэй бюджет мүн

БЕРЛИН, июлиин 25. (ТАСС). Германска Федеративна Республикын бюджет тухай статья «Ди Виртшафт» газетэдэ толилогдоо. 35 миллиард маркын хэмжээтэйгээр июниин 28-да бундестагай баталһан 1956—1957 оной федеральна бюджет дайнай хойто тээхи эгээн ехэ бюджет болоно гэжэ тэрэ статья соонь хэлэгдэнэ. Бюджедэй 8,7 миллиард маркань сэрэгэй хэрэглэлдэ сэхэ зорюулагдана, энэнь үнгэрэгшэ жэлэйнхиһээ 67,3 процентээр ехэ байна.

Дурсагдаһан мүнгэ зөөриин 1,2 миллиард маркань НАТО-гэй программын ёһоор 34 аэродром бариха хэрэгтэ зорюулагдаха, 35 миллион маркань авиационно промышленностиие үргэдхэхын тула, 560 миллион маркань—танкнуудые худалдажа абахын тула, 360 миллион маркань—сэрэгэй суднануудые бариха хэрэгтэ һомологдоно. Баруун германска правительство сэрэгэй гаргашын бодото суммые олониитэһээ далдалха һэдэлгэ гаргана гэжэ тус статья доторнь тэмдэглэгдэнэ. Буу зэбсэгүүдые бүтээлгэдэ нэмэлтэ гаргаша хэгдэхэ байха гэжэ федеральна финансын министр Шеффершье мэдэрхэ баатай болоо. Багаарнь абажа хэлэбэл, баруунгерманска армиие байгуулхын тула гаргашалагдаха мүнгэ зөөриин ниитэ хэмжээн 8,7 миллиард марка болохо юм гэжэ тэндэхи хэблэл сэгнэнэ. Гэхэ зуура, бюджет дотор заагдаһанай ёһоор 16 миллиард марка болохо юм.

Сэрэгэй гаргашануудта сэхэ хамаадахагүй аад, зэбсэглэлгэдэ хэрэглэгдэхэ олон янзын һомололгонууд тухай тэрэ статья соонь элирхэйлэн бэшэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 88 миллион маркань ПВО-гэй системые үргэдхэлгэдэ, 24 миллион маркань—Геленэй шпионско организациин һүйдхэлэй хүдэлмэриие мүнгөөр хангалгада зорюулагдахаар хараалагданхай.

Байдалайнгаа хүшэр хүндэһөө боложо бэеэ хорлоно

ПХЕНЬЯН, июлиин 26. (ТАСС). Байдалайнгаа хүндэ хүшэрһөө шалтагаалан бэеэ хорложо үхэгшэдэй тоо Урда Корейдэ улам олошоржо байнхай гэжэ Урда Корейн хэблэл мэдээсэнэ. «Сеул Синмун» газетын мэдээнүүдһээ харахада, байгша оной январьһаа апрель хүрэтэр Сеулда 104 хүн бэеэ хорложо үхэһэн, тэрэ тоодо 96 хүн байдалайнгаа тэсэшэгүй муу дээрэһээ тиигэһэн байна.

Английска автомобильна промышленностьда забастовконууд болоно

ЛОНДОН, июлиин 26. (ТАСС). Дагенемэдэхи (Эссекс графство) «Бриггс мотор бодиз» гэдэг Фордын мэдэлэй автомобильна заводой захиргаан 2 мянга шахуу хүдэлмэришэдые ажалһаань гаргаа. Тиихэдээ «Бритиш мотор корпорейшн» компаниин харьяата предприятинуудта забастовкын болоһонтой дашарамдан заводнай үйлэдбэрээ хороохо баатай болоо гэһэн шалтаг бариба.

Нүхэдыень ажалһаа гаргаһые буруушааһанай тэмдэг болгон заводой 5 мянган хүдэлмэришэд мүнөөдэр забастовко соносхоо.

Итальянска түмэрзамшадай забастовкын һүүлээр

РИМ, июлиин 26. (ТАСС). Июлиин 24-дэ бүгэдэниитын забастовко хэжэ, салин хүлһэ ехэ болгуулха ба ажалай услови һайжаруулха эрилтэ табиһан итальянска түмэрзамшадай эрилтэнүүд тухай асуудал Италиин министрнүүдэй советэй үсэгэлдэр үдэшын заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. «Мүнгэнэй талаар арга боломжогүй» дээрэһээ түмэрзамшадай эрилтэнүүдые хангажа шадагдахагүй байгдана гэжэ Зам харилсаанай министр Анджелини элидхэл дотороо мэдүүлээ. Заседаниин һүүлээр тунхаглагдаһан коммюнике соо мүн лэ тиигэжэ хэлэгдэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан журналистнуудай асуудалнуудта харюу үгэхэ зуураа, Итальянска ажалай бүгэдэниитын конфедерациин генеральна секретарь Джузеппе ди Витторио правительствын хараа бодолые буруушаагаад, тус хараа бодол ажалшадай хэрэглэлдэ хайша хэрэгээр хандаһые гэршэлнэ» гэбэ. Ди Витториогой мэдүүлһэнэй ёһоор, түмэрзамшадай эрилтэнүүдые хангуулхын түлөө «тэмсэлээ профсоюзууд бүри шангаар һэргээн үргэлжэлүүлхэ баатай болохо байна».

СССР-эй ар...
спартаки...

Волейболистнууд...

СССР-эй арадууд... да зорюулагдаһан м... вада, «Динамо» ста... лейболоор һаяхан ... мүрысөөндэ бүхы со... кануудһаа эхэнэрнү... шүүлэй 18 суглуула... данууд хабаадалсан...

Түрүүшын табан ... гурбан группын хоо... һан мүрысөөнүүд ... Тиихэдэ, июлиин ... тын 2 болотор фина... нүүд үнгэргэгдэхэ ю...

Үнгэргэгдэһэн түр... сөөнүүд ехэ һонин ... руулаа. Эстони, Лит... нүүдэй командану... Армениин командын... волейболистнуудые, ... хид Литвагай спорто... гэһэн тоотойгоор ила...

Нэгэ үдэрэй турш... группануудай дунда ... га болобо. Элэн... Таджикистан Туркме... мандануд һайн бэлэ... һаа харуулаа. Тии... волейболистнууд 3:1 ... гоор нүгөөдүүлээ ... Тэрэшэлэн Украинын... РСФСР (Карельскэ ... мандынхидые мүн лэ... гоор шүүгээ.

РСФСР (Москва) ... Латви Армениин, РС... град) Казахстанай, Б... гизиин, Латви Мол... эрэшүүлэй командану... үнгэргэгдэһэн мүрысө... тоотойгоор дүүрээ.

***

Москвада, «Динамо... рэ хоёрдохи үдэрөө во... дай хоорондо үнгэргэ... шын мүрысөөн дүүрэб...

Стадионой баруун т... зон олоороо суглар... Латви хоёрой эрэшүү... нуудай хоорондо болоһ... лалдаануудые ехэтэ һ... раа. Тус мүрысөөн Укр... дынхидай илалтаар дү... Тэрэшэлэн Азербайджа... хоёрой эрэшүүлэй ко... мүрысөөнүүд мүн лэ ... гоор үнгэрөө. Эдэ ком... ба дахин уулзажа, 3:2 ... тойгоор, азербайджана... таар дүүрээ.

Мүн Киргизиин во... Молдавиин спортсме... рысэхэдөө, булюу һайн... 3:0 гэһэн тоотойгоор тэ... Тиихэдэ Эстонско ССР-... дэй команда РСФСР-эй ... республикануудай, хиза... лон областьнуудай сугл... командатай уулзаад, 2:... тойгоор тэдэнэртээ шүү...

Люба Игумнова ... хоёрдохи һуури...

ОРЕЛ. Эдиршүүлэй ... раар бүхэроссийска т... ээлхын түлөө мүрысөө... на уулзалганууд үнгэр... мүрысөөндэ нэгэдэхи ... эдиршүүл, 7 басагад-ша... баадалсаһан байна.

Шилов (Красноярск), ... (Кемерово), Виленкин, ... Ходос (Ростов-на-Дону) ... хин, (Кострома), Шеве... вьев (Свердловск), С... пылов (Уфа), Павл... бов), Винтер (Астра... гилевский (Новочерка... калин (Челябинск) ... лэй дундаһаа түрүү һ... хын түлөө финальна уулз... даһан байна. Басагадай ... энэ уулзалгада Дашевск... на-Дону), Туркина (... Игумнова (Улан-Удэ), Го... ганрог), Благонадежная ... Козловская (Пятигорск), ... (Челябинск) гэгшэд хаб...

Энэ мүрысөөнэй гур... 7 уулзалгын һүүлээр өө... дын түрүү һуури ээлэгш... лэгдэһэн байха юм. Уф... түлөөлэгшэ Копылов 5,... боложо, түрүү һуури ... очкотой Винтер (Астраха... дохи, 4,5 очкотой Могиле... вочеркасск) — гурбадах... гараһан байна.

Басагадай дундаһаа т... рииe Козловская (Пятиг... бэ. Тэрэ 6 очкотой боло... Манай Улан-Удэ городой... шэ Игумнова хоёрдохи һу... Кузьмина (Челябинск) ... һуурида гараба.

1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи ... дые эзэлһэн шатаршадта... эй Министрнүүдэй Совеdэ... хи физкультура ба спорты... дэй дипломууд, шангууд ... даһан байна. Люба ... РСФСР-эй суглуулагдамал... дада оролсожо, Ленинград... гэгдэхэ шатараар басагад... һаа СССР-эй түрүү һуури... түлөө мүрысөөндэ хабаада... лобо.

Редактор Д. Л. ЛОБ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н— 00825. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № ...